

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati peti vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Finska - druga Španska

Francoski vojni material za Finsko — Vsi francoski listi zahtevajo takojšnjo pomoč finskemu narodu — 2000 italijanskih prostovoljcev — Tudi iz drugih držav prihajajo prostovoljci, orožje in denar

Kodanj, 28. dec. i. Po vesteh iz Pariza je imel večer Daladier konferenco s finski poslankom glede dobave vojnega materiala Finski. Transporti bodo v kratkem poslani preko Švedske na Finsko.

Pariz, 28. dec. i. (Havas) Pariški listi pišejo o herojskem odporu Finske in zahtevajo, da se takoj pošlje pomoč četam generala Mannerheima, ki se bori za vsako peto zemljo. Vsi listi soglasno zahtevajo, da se Finski takoj nudi pomoč v tem pogledu zastopajo vsi listi enako smer.

D'Ommerson navaja v »Figaru«, da je treba prav v primeru Finske voditi politiko, dostojno hrabrosti finskega naroda. Vsak je presenečen nad tako junakiškim odporom, kakor ga nudijo Finci. Naj se zgojdi karkoli, glavno sovjetsko jedro je že doživela neuspeh, a Stalina politika pravi polom. Res je, pravi list, da bo na koncu silna premoč sovjetske armade odločilna. Junak se po sili razmer lahko bori proti desetim, ali nemogoče je, da se bori proti 63 nasprotnikom, kakor je to primer v sedanjem napadu na Finsko. Piseč dalje podčrtava silen odpor Fincev in prihaja do logičnega zaključka, da je treba temu malemu narodu vsakakor priti na pomoč. Finski je treba pomagati z vsemi sredstvi, ne da bi se pri tem izgubilo najmanj časa. H koncu poudarja, da so Finci pravi zavezniki Francije in Anglije in jih je kot take treba smatrati.

Istega mišljenja je tudi »Jour«. List piše, da ni dovolj, da se samo pozdravlja in podčrtava finko junštvo, treba je Finski pomagati. List smatra, da se je danes jasno pokazala nesposobnost rdeče vojske in rdečih poveljnikov.

»Excelsior« meni, da se krvavi neuspeh, ki ga je pri tem spopadu doživela sovjetska vojska, moralno ne da popraviti.

»Populaire« naglašajo potrebo ustanovitve prostovoljskih oddelkov, kajti Finska ima premalo ljudi. Zda je na Finskem mobilizacija rezervistov, ki štejejo 140.000 ljudi. Zaradi tega je potrebno, da pride Finski na pomoč na tisoče borcev od zunaj.

Stockholm, 28. dec. i. Osrednji urad za novačenje prostovoljcev za Finsko javlja, da je prejel iz Rima obvestilo, da se je že

nad 2000 italijanskih prostovoljcev javilo za finko vojsko.

Švica za finski Rdeči križ

Bern, 28. dec. i. Zvezni svet je sklenil izplačati finskemu Rdečemu križu 100.000 frankov kot izraz globokega spoštovanja in hvaležnosti do hrabrega finskega naroda.

Švedska in norveška pomoč

Stockholm, 28. dec. AA. (Havas) Zbiranje prispevkov za Finsko je večer doseglo vsoto 4.909.147 kron ali okoli 50 milijonov

francoskih frankov. Prispevki, zbrani na Norveškem so pa dosegli znesek skoraj 4 milijonov norveških kron.

Mehiška pomoč

Mexico City, 28. dec. AA. (Havas) Tu so ustanovili odbor za pomoč Finski.

Madžari za Fince

Budimpešta, 28. dec. i. V vseh protestantskih cerkvah na Madžarskem so bile večer službe božje za Finsko in za zmago njenega orožja. Ob tej priliki so pobirali tudi prispevke za Finsko in se je ponekod nabralo po 10.000 pengov.

Finci odbijajo napade

Pri zadnjih operacijah so celo prodrli 85 km — Nove izgube sovjetskih čet — Sovjetska letala bombardirajo kar naprej

Helsinki, 28. dec. s. (Reuter). Na Daljnem severu so izvršili Finci večer uspešen protinapad ter prizadeli sovjetom težke izgube. Po finskih poročilih je bilo večer 5000 sovjetskih vojakov na tem predelu ujetih.

Helsinki, 28. dec. AA. (Stefani). Finski oddelki, ki se bore na fronti severno od Ladoškega jezera, štejejo komaj 16.000 mož, proti njim se pa bori okoli 300.000 sovjetskih vojakov. Kljub temu silnemu nesorazmerju se je Fincem posrečilo pri zadnjih operacijah prodrli 85 km.

Oslo, 28. decembra AA. (Havas). Norveška državna agencija poroča iz Kirkenesa, da so večer izvršile finske čete napad na sovjetske postojanke vzhodno od Jordanfona in Jordekvoke, okoli 15 milj severno od Naudeeja blizu meje. Finski napadi so se izjalovili, v akcijo so stopili sovjetski tanki in so se finske čete morale umakniti v svoje izhodiščne postojanke.

Helsinki, 28. dec. i. Svoje finko vojni poročilo govori o novih sovjetskih akcijah na fronti in sicer v Karelijski ožini, severno od Ladoškega jezera in v srednji Finski. Na Karelijski ožini so bili glavni napadi spet pri jezcu Suvantiju, bili so pa vsi brez izjeme odbiti. Fincem je spet padlo v roke več tankov. Severno od Ladoškega jezera so bili samo spopadi patrulj in izvidnic. Severno od jezera Vaska pa se sovjetske čete še vedno umikajo. Tudi pri Suomalajvu so Finci dosegli lepe uspehe. Sovjetska mornarica je bila večer aktivna v Finskem zalivu in na Ladoškem jezeru. Tudi večer je posego v boj letalstvo zlasti v Karelijski ožini, kjer so bombardirali Kotko. Bombardiranje je zahtevalo več mrtvih in ranjenih. Finski letalci so napravili izvidniške polete.

Riga, 28. decembra. AA. (Stefani) Zaradi hude burje ni možna plova po Baltičkem morju, razen tega pa plava tudi mnogo min, ki onemogočajo varen promet.

Sovjeti bombardirajo

Helsinki, 28. dec. i. (Havas). Večer so sovjetska letala zopet bombardirala več finskih mest. Samo nad Abom se je pojavilo 22 sovjetskih letal, ki so vrgla 50 bomb, vendar niso povzročile prevelike škode. Večje skupine letal so se pojavile tudi nad drugimi mesti in metale bombe, 6 letal pa je preletelo Vborg, a so jih protiletalske baterije pregnale. Pri bojih v Karelijski ožini so Finci večer zaplenili 15 sovjetskih tankov.

Finci odgovarjajo

Riga, 28. dec. s. (Associated Press). Po še nepotrjenih vesteh so finska letala večer bombardirala sovjetsko pomorsko oporišče Baltički na Estonskem. Isto tako je bilo izvršenih več napadov na železnico Leningrad-Murmansk.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 28. dec. AA. (DNB). Poročilo generalnega štaba leningraškega vojaškega okrožja: 27. decembra se ni pripetilo nič važnega. Sovjetski letalci so izvedli ogledne polete.

Moskva, 28. dec. AA. Sovjetska vojska oblažava so sklenila poslati na finko fronto mongolske čete, ker so po »odpornosti in planinskih sposobnosti podobne finskiim četam.

V Moskvi streljajo generale

Pariz, 28. dec. AA. (Reuter). Pariški radio je sredi objavil, da so po poročilih iz Moskve ustrelili 3 sovjetske generale in 4 višje častnike. To se je zgodilo po nalogu GPU zaradi neuspeha sovjetskih čet na Finskem.

Trockij proti napadu na Finsko

London, 28. dec. AA. (Reuter). Po poročilih, ki jih je večer objavil newyorški radio, je bivši boljševiški prvak Trockij, ki živi zdaj v izgnanstvu v Mehiki, izjavil, da ne odobrava sovjetskega napada na Finsko.

Argentina zavrnila nemški protest

Buenos Aires, 28. dec. i. Nemško poslanstvo v Buenos Airesu je pred dnevi vložilo protest pri argentinski vladi: zaradi internacije oficijerjev in mornarjev nemške oklopnice »Admiral Graf Spee«, češ, da se ne morejo nemški mornarji smatrati kot člani vojskujoče se države, temveč kot brodomolci, ki morajo biti po mednarodnem pravu svobodni. Svoji je argentinska vlada nemški protest zavrnila. V svojem odgovoru pravi med drugim, da nemški mornarji niso brodomolci, ker so sami potopili svojo ladjo ter so celo imeli že pripravljene reševalne čolne in vlatilce, ki so jih odpeljali na varno. Zaradi tega je nemški protest brezpredmeten in bo nemška posadka v Argentini internirana.

Težave japonskih trgovinskih pogajanj

Tokio, 28. dec. s. (Associated Press.) Japonsko časopisje je pričelo ostro napadati Zedinjene države, češ, da te očividno nečelo normalnih gospodarskih odnosov z Japonsko. Sredi januarja poteče dosedanja japonsko-ameriška pogodba, ki so jo Zedinjene države svoj čas opovedale in dosedanja pogajanja niso pokazala še nobene možnosti za sklenitev nove pogodbe. Na drugi strani se zdi, da tudi trgovinska pogajanja med Japonsko in sovjetsko Rusijo ne potekajo ugodno. Medtem ko zahteva Japonska najprej sklenitev sporazuma o ribolovu in potem šele sklenitev širše gospodarske in politične pogodbe, vztraja sovjetska Rusija baje na obratnem postopku.

Moskva, 28. dec. s. (Reuter). Komisar za zunanje zadeve Molotov je imel noči štiriurno konferenco z japonskim poslanikom Togom. Razgovori so veljali najprej podaljšanju pogodbe o ribolovu, ker sedanja pogodba 31. t. m. poteče.

Konec rudarske stavke v Belgiji

Bruselj, 28. dec. i. Med rudarji in delodajalci v rudniku Charleroi je prišlo do sporazuma. Rudarji bodo dobili povišane mezd, večer je bila stavka končana in deset je odšlo na delo že 40.000 rudarjev.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

Iz notranje politike

POLITIČNI ZAKONI SELE PO PRAZNIKI

Iz Beograda poročajo: Politično delo vlade je trenutno v zastoju zaradi božičnih praznikov. Zaradi odsotnosti ministrov je odgodil svoja posvetovanja tudi politični odbor ministrov, ki mu je poverjena izdelava načrta političnih zakonov na temelju principov, sklenjenih na zadnji seji ministrskega sveta. Ni verjetno, da bodo ti zakoni izgotovljeni pred pravoslavni prazniki, vendar bo ožji odbor ministrov zbran, da omogoči pospešeno tega dela. Na ta način pričakujejo, da bo prihodnji mesec vse delo glede političnih zakonov zlasti volilnega zakona končano in bo na ta način urejen eden najvažnejših problemov. Poleg tega mora vlada urediti več administrativno finančnih vprašanj, ki bodo že prišla na prihodnjo razpravo ministrskega sveta, za katero mislijo, da bo jutri ali pojutrišnjem.

Največje zanimanje v vseh krogih tako vladnih kakor v opozicijskih pa vlada glede volilnega zakona. Načrt tega zakona bo dan na vpogled tudi vodilnim osebam opozicijskih skupin, da se tako dobi zagonov podlaga, ki bi odgovarjala pojmovanju vseh zainteresiranih političnih strani.

POVIŠANJE ŽELEZNIČARSKIH PLAC

V zvezi z rešitvijo raznih socialnih problemov v prometnem resoru je minister Beslic podal naslednje izjave:

S 1. januarjem 1940 bodo povišani prejemki vsem železniškim osebju za 9 odstotkov, železniškim delavcem pa za 5 odstotkov. Prav tako se bo v najkrajšem času pričela razprava o rešitvi drugih vprašanj socialnega in zdravstvenega značaja v prometnem resoru in sicer za uveljavitev ugodnejšega življenjskega standarda železniških uslužbencev in delavcev, ki izvršujejo zelo težko in naporno službo.

TIRALICA ZA INŽ. SRKULJEM

Zagrebaška policija je izdala tiralico za inženirjem Marcelom Srkuljem, sinom bivšega ministra dr. Stjepana Srkulja. Inženir Marcel Srkulj je bil ravnatelj združenja električnih central Zagreb-Karlovač. Z odlokom komisarija zagrebske mestne uprave je bil s tega mesta odstavljen ter premeščen k mestni električni centrali v Zagrebu. Po tem premeščenju so ugotovili v UEC primanjkljaj 380.000 din, zaradi česar je ravnateljstvo električne centrale zadevalo prijavitelji policiji, zlasti ker inženir Srkulj ni tega dne prišel v urad, v njegovem stanovanju pa so rekli detektivom, da je odpoval v Zagrebu. O tiralici so bile obveščene vse orožniške postaje in obmejne straže.

Angleško švedska trgovina

London, 28. dec. s. (Reuter.) Angleška in švedska vlada sta podpisali trgovinski sporazum o medsebojni izmenjavi blaga v vojnem času. Sporazum ima namen, da ohrani angleško-švedsko trgovino na normalni višini, kolikor to dovoljujejo vojne prilike. Ustanovljena bo tudi posebna stalna mešana angleško-švedska komisija, ki bo po potrebi zasedala v Londonu ali Stockholmu ter nadzirala izmenjo blaga.

Važnost sporazuma je razvidna iz podatkov o angleško-švedskem trgovinskem prometu v prvi polovici letošnjega leta. Angleški uvoz v Švedsko je znašal letos po vrednosti 7 milijonov angleških funtov, švedski izvoz v Anglijo pa 11½ milijona funtov. Anglija izvažja v Švedsko predvsem premog, stroje in tekstilne proizvode.

Letalski promet Berlin-Moskva

Moskva, 28. dec. e. (Havas). Podpisana je nemško-sovjetska konvencija o zračnem prometu. Sklenjena je bilo, da se uvede vsakodnevna letalska služba med Moskvo in Berlinom in sicer na progi Moskva-Bjelostok-Kraljevi Gradec-Potniško prometno službo bodo opravljala nemška in sovjetska letala.

Rusko krzno za Ameriko

Moskva, 28. dec. AA. (Havas). Ameriški trgovci so nakupili letos samo v Leningradu krzna za 30 milijonov dolarjev, t. j. dvakrat toliko kakor lani. Ameriški kupci bodo verjetno kupovali vse ono, kar so do sedaj kupovali angleški in nemški trgovci. Blago se preko Murmanska izvažja v Ameriko.

Smrtna kazen za prestop sovjetske meje

Cernovice, 27. dec. e. Sovjetske oblasti so ukrepile posebne varnostne ukrepe, da onemogočijo prehod beguncev na nemško in rumunsko ozemlje. V vseh obmejnih vaseh so nalepljene objave, ki pravijo, da bo kaznovan s smrtjo vsak, kdor bo poskušal brez dovoljenja preiti na tuje ozemlje iz okupiranih krajev. V zadnjih dneh so sovjetski vojniki ustrelili osem Poljakov, ker so poskušali pobegniti na rumunsko ozemlje. Sovjetska vojaška oblast v Galičiji so objavile, da se uvaža obvezna vojaška služba za vse moške od 17 do 45 let.

STRAŠEN POTRES V TURČIJI

Več tisoč ljudi mrtvih in ranjenih — Porušena mesta in naselja — Potresni sunki tudi v Ameriki in Holandski Indiji

Ankara, 28. dec. AA. (Havas). Potres, ki je večer zjutraj nastal v vsej Anatoliji, je povzročil v nekaterih krajih na vzhodu pravo katastrofo. Posebno prizadeta mesta so Ordu, Amasija, Sivas, Tokat in Erzincan. Mnogo vasi je popolnoma uničenih. Po prvih poročilih je več sto ljudi mrtvih, mnogo ljudi je pa ranjenih. Vlada je z vsemi razpoložljivimi sredstvi prihitela prizadetim krajem na pomoč. Prav tako je organiziral pomoč tudi rdeči polmesec.

Ankara, 28. dec. s. (Reuter). Čeravno so zveze z mnogimi mesti v potresnem ozemlju v Turčiji še vedno prekinjene, je že po doseganih približnih podatkih gotovo, da znaša število smrtnih žrtev večeršnjega potresa najmanj 6000 do 7000. Središče potresa je bilo v vzhodni in severni Anatoliji.

Predsednik turške republike İsmet İnönü je prekinil svoje inspekcijsko potovanje na jugu države ter odpotoval v potresno ozemlje, da osebno nadzoruje reševalna dela. Ustanovljen je bil tudi poseben odbor za pomoč prizadetemu prebivalstvu. Na čelu odbora je predsednik turškega parlamenta.

V mnogih mestih, ki so bila po potresu prizadeta, je nastala tudi lakota, povrh vsega pa je nastopil še hud mrak.

Snoči so se potresni sunki ponovili. Spremljalo jih je podzemeljsko bobnenje. Prebivalstvo v prizadetih pokrajinah je premočevalo kljub hudemu mrazu na prostem.

O jutranjem potresu poročajo nekaj novih podatkov. Naštel so sedem močnejših potresnih sunkov. Najtežje je prizadeto mesto Erzingan, ki šteje 100.000 prebivalcev. Mesto je skoro popolnoma porušeno. Nadalje je uničena vsa poljedelska pokrajina med mestoma Sivas in Tokat. Skoro nobena hiša tu ni ostala cela. Zelo so trpela mesta Samsun (ob Črnem morju), Tokat in Amasija. Mnogo hiš je porušenih in mrtve leže še vedno kar po ulicah.

Los Angeles, 28. dec. i. Skoraj istočasno kakor v Turčiji so občutili precej močne potresne sunki tudi v Kaliforniji. Potres je bil zlasti zelo močan v Los Angelesu in v znanem letovišču Long Beach. Prebivalstva se je polastila panika in je zbežalo na prosto, k sreči pa potres ni napravil nikake škode in tudi ni zahteval človeških žrtev.

New York, 28. dec. s. (Reuter). Poleg silnega potresa v Turčiji in manjšega v francoskem in španskem Maroku so občutili večer potresne sunki v Severni in Srednji Ameriki. Središč teh potresov sta

bili v republiki San Salvador ter v Zedinjenih državah v mestu Los Angeles in okolici. Kolikor je doslej znano, oba potresa v Ameriki nista zahtevala večje škode.

Amsterdam, 28. dec. AA. (Havas). Potres, ki so ga 22. decembra čutili na otoku Celebesu v holandski Indiji, je napravil veliko, še neocenjeno škodo. Porušenihi je več kot 200 hiš, 2 človeka sta pa ubita. Neka cesta je razdejana v dolžini 9 km.

Uspehi angleške

vojne mornarice

Angleški admiral poveljuje junaštvo britskih pomorščakov — Anglija je doslej izgubila samo eno podmornico

London, 28. dec. br. Neki britanski admiral je imel večer po radiu govor o uspehih angleške vojne mornarice v zadnjem času. Prišel je z bitko ob Urugvajski obali, ki se je končala s potopitvijo nemške oklopne križarke »Admiral Graf Spee«. Temu angleškemu uspehu so sledili drugi. Admiral se je spoštljivo izrazil o junaštvu posadke na angleški križarki »Exeter«, ki se je upala sprejeti borbo z mnogo bolj oboroženo nemško oklopno ladjo. Mornarji na angleški križarki so zvesto izpolnili nauke z angleških mornariških šol, da je treba sovražnika najprej izslediti, ustaviti in izzvati na boj.

Admiral je nato priznal zasluge trgovinskih in ribiških mornarjev. Naravnost junaško se je obnašala posadka neke angleške petrolejske ladje, ki je bila torpedirana na Atlantskem oceanu. Torpedo in vihar sta ladjo razpolovila. Prvi del se je potopil, posadka pa se je na drugem delu ladje še 24 ur borila z valovi in skušala spraviti ta del ladje v neko angleško luko. Nazadnje je morala tudi zadnja polovica ladje prepustiti valovom in se rešiti na neko drugo ladjo.

Admiral je v svojem govoru nadalje opozoril, da je bila od pričetka vojne potopljena le ena angleška podmornica, Nemci pa so izgubili povprečno po 2 do 4 podmornice na teden. Pri objavljanju nemških izgub, postopa angleška admiraliteta zelo previdno in proglašja za potopljene le one nemške podmornice, pri katerih se je stvarno dognalo, da so na njih nastale večje

eksplozije ali da so bile kako drugače uničene. Nemčija pa bo imela še mnogo truda, da bo nadomestila izgubljene podmorniške posadke, ker se mora vsak mornar za uspešno službo na podmornici vezovati normalno po pet let.

Prve indijske čete na zapadni fronti

London, 28. dec. si. (Reuter) Večer so se v neki francoski luki izkrcale prve indijske čete, ki bodo poslane na zapadno fronto. Skoro ves kontingent sestoji iz muslimanov. Četam poveljujejo angleški in indijski oficijerji. Angleška vojska je stavila za indijske vojake na razpolago posebna zimska oblačila. Čete so preskrbljene tudi s posebno hrano.

Današnji angleški in francoski listi posvečajo temu dogodku posebno pozornost in poudarjajo, da so s tem spet razblinjene sanje vseh onih, ki mislijo, da je angleški imperij že razbit in v razsulu. Prav prihod kanadskih, avstralskih in indijskih čet kakor tudi sodelovanje Novozelancev, dokazuje, da imperij še nikoli ni bil tako složen in močan kakor danes.

Zadela na mino

Stockholm, 28. dec. AA. (Havas): Norveška ladja »Torbud de Stavanger« je trčila ob mino in so potopila. Posadka se je rešila razen štirih moških.

Naloge balkanskih in podunavskih narodov

Rumunski zunanji minister Gafencu o vlogi Rumunije in sosednih držav v sedanjem evropskem sporu

Pariz, 28. dec. r. Rumunski zunanji minister Gafencu je dal Julesu Sauerweinu, diplomatskemu uredniku »Paris Soir« naslednje izjavo:

Morda se zdi paradoksalno trditev, da sedanja vojna, ki spravlja v nevarnost obstoj in celo smisel besede Evropa, nima in ne more imeti drugega izhoda kakor samo uvrstitve evropskega reda. Zato, če je človek kolikor toliko izven zapletitve, da čuti, da je od te orjaške borbe, v kateri si nasprotujejo toliko interesi in toliko strasti, odvisna usoda Evrope, organizirane, rešene od razpada in podvržene redu, ki bi se ne kazal samo na površju, temveč bi segal tudi v globino.

Nevarnosti rušenja se postavlja nasproti že sedaj kot naša najvišja težnja pojem edinstva. In prav to je ono, kar dela položaj nevtralnih držav tako težaven. Ta vojna je tudi njihova, prav toliko kakor oni, ki se bojujejo. Groze jim iste nevarnosti, iste jih iste odgovornosti. Gre za rešitev skupnega nasledstva, čigar izguba bi prinesla s seboj tudi njihovo propast, čigar ohranitev pa je vezana tudi njihov obstoj. Odtod tudi prizadevanja v okviru naših rumunskih možnosti, ko branimo istočasno po svoji dolžnosti svoje interese, da bi služili splošnim koristim. Te splošne koristi se že izločajo iz kaosa, v katerem se izgubljajo še toliko sile in toliko vrednote, ki so nam drage.

Verujemo, da so Evropi potrebne svobodne države ter močni in složni narodi. Mi bomo našo svobodo, in nad svojim narodnim edinstvom. Zavedamo se, da dela narod, ki čvrsto brani svoje pridobitve

in ki izpolnjuje dolžnosti do samega sebe in sosedov za splošne koristi. Prav tako verujemo v potrebo, da se strnejo vrste med sosednimi narodi in sicer ne zato, da bi se uprli bloki nasprotnim blokom, temveč zato, da bi se osnemogloča pot k vojni in da bi se pripravili prehod splošnega mira. Balkanski in podunavski narodi, katerih rase so pomešane ponekod na nerazrešljiv način, morajo najti način, ki bo dal vsakemu izmed njih v okviru gotovih velikih skupnih skrbí lastno nacionalno nalogo. Ne verujemo, da bi se ta način mogel najti v preteklosti. Za nas kakor tudi za vsa Evropa gre za to, da se ne napravi korak nazaj, temveč naprej. Rumunija je pripravljena napraviti ta korak. Zaupanje in sodelovanje složnih in svobodnih narodov zahteva dobro voljo, aktivno simpatijo in modro razumevanje novega časa. Narodnostne manjšine, ki so daleč od tega, da bi bile zapreke ali povod za spore, naj imajo svojo pravo in mirno vlogo vseh.

Gre dejansko za to, da se pripravi mir tamkaj, kjer vojna še ne beži, s tem pa da se težnja po razširjenju vojne postavlja nasproti mirni želji. Če obstoja kak način, da se vrne ugled izrazu nevtralnosti, potem je ta. Pripravljeni smo, da združimo svojo dobro voljo z vsemi dobrimi voljami, ki bi bile pripravljene, da se zedinijo za doseg tega cilja. Stvar Evrope, od katere ni odvisna samo varnost, temveč tudi obstoj naših držav, pa naj bodo še toliko oddaljene od bojšč, se strinja za mnoge izmed nas s stvarjo civilizacije, v kateri te Francija ena izmed največjih luči. Zato nam je tembolj draga

Belgijski obrambni sistem

Poleg dobro organizirane vojske ima Belgija izvrsten obrambni sistem trdnjav in poplavnih naprav

Bruselj, 28. dec. br. Belgijski senator Cocard je dal novinarjem zanimive izjave o obrambi Belgije v primeru, da bi bila napadena. Se nikoli Belgija ni imela take močne armade, je dejal, kakor sedaj. Pri svoji obrambi se bo opirala na tri obrambne linije, poleg tega pa se bo lahko zanesla tudi na Holandsko, ki bo v takem primeru nedvomno nič manj ogrožena kakor Belgija sama.

Ze doslej sta bila mobilizirana dva razreda rezervistov, tako da šteje belgijska armada, ki je vsa razmeščena po trdnjavah in na obrambnih postojankah, skupno preko 650.000 mož. V primeru potrebe pa bo takoj moč mobilizirati še tretji razred rezervistov, ki so vsi specializirani. Belgijski obrambni sistem se opira na prvi črti na trdnjave pri La Cantine, okrog Lie-

geja in v Ardenih. Liege je obkoljen od trdnjav, ki so najmodernejšega sistema. Center trdnjav v Ardenih je Namur. Druga obrambna črta se razteza od Anversa do Namura. Na tej črti je pripravljen tudi cel sistem poplavnih naprav, tako da bo moč goče sovražnika zadržati tudi z vodo. Notranji obrambni sistem pa se opira na točke Anvers, Nieuport in Ostende. Tudi belgijsko orožje je bilo tako izpolnjenost, da spada po svoji kakovosti med najboljše na svetu. Belgijskih metalcev min ne presegajo nobeno slično orožje v drugih državah. Tudi organizacija vojske je popolnoma uspešna. Tako je bilo moč goče z ardenskega polka sestaviti ves podoficirski kader celih dveh divizij, ki sta sedaj razmeščeni v Ardenih.

Papež v Kvirinalu

Danes dopoldne je papež med velikimi ceremonijami vrnil obisk italijanski kraljevski dvojici

Rim, 28. dec. br. Rimski radio poroča: Vse mesto je danes od ranega jutra na nogah. Silne množice ljudstva se zbirajo na vsem prostoru okoli Sv. Petra do Kvirinala, koder bo šel slavnostni papeški sprevod. Na obeh straneh stoje čete italijanske vojske v paradih uniformah in tvorijo živopisen spalin. Hiše, palače in cerkve so bogato okrašene z zastavami v italijanskih, papeških in rimskih barvah. Napovedovalec pravi, da pomeni to zlitje treh barv obenem harmonično in popolno zlitje dveh idej: cerkvene in državno-fašistične. Trg Sv. Petra je popolnoma prazen. Samo v ozadju na levi stoje papeške čete, da sprejmejo prvi pozdrav zastopnikov italijanske vojske. Častno italijansko četo vodi general Azinari di Barnetti, ki je uradni odposlanec italijanskega kralja, da prvi pozdravi papeža.

Ob 10.10 je zazvonil veliki zvon sv. Petra, znamenje, da papež zapušta svoje sobane, da se napoti na posest k suverenu Italije. Kmalu nato se na trgu pokaže 18 avtomobilov, ki tvorijo papeški sprevod. Papeške čete stoje v pozoru in pozdravljajo svojega poglavarja. Papež sedi v šestem avtomobilu. Ob 10.15 privozi prvi avtomobil na italijansko ozemlje. Nato se vrste ostali in ko se prikaže voz s papežem, mu množice navdušeno vzklikajo. V papeževem avtomobilu sedi meš. Albori. Čez par minut je privozi papežev avtomobil do palače Borghese, kjer je po programu prvi pozdrav. Rimski guverner knez Borghese se zahvaljuje božji previdnosti za milost tega velikega dneva, ki mu je naklonil izredno čast, da prvi pozdravi Nj. Svetost. Ob koncu svojega pozdrava je knez Borghese naposled papeža, naj podeli svoj apostolski

blagoslov kralju Italije, vsemu kraljevskemu domu in vodji italijanskega naroda Mussoliniju. Papež z blagim smehljajem blagoslovlja množico in govori: Godbe zaigraj, množica pa izbruhne v silovito navdušenje. Napovedovalec poudarja veliki pomen dogodka, rekoč, da je to po 93 letih prvi poset poglavarja krščanstva italijanskemu posvetnemu vladarju. 8. novembra leta 1846 je bil Rim priča zadnjega sličnega prizora.

Ob 10.25 je sprevod papeških avtomobilov prispel pred Kvirinal. Tu so ga pozdravile čete italijanske vojske v paradih uniform in rimski poročevalci pravi, da je tu papež blagoslovil oboje: narod, ki ima samo mirovne cilje, dočim se po ostalem svetu vrše zločini nad neoboroženimi ljudstvom. Poglavar krščanstva prestopa prag vladarja Italije in izpolnjuje s tem davni Dantejev sen v musolinijevskem podnebu.

Vatikan, 28. decembra AA. (Havas) List »Osservatore Romano« posveča uvodnik današnjemu obisku poglavarja katoliške cerkve pri italijanskih suvereni. Uvodnik posebno poudarja jasni pomen te papeževske geste. Ta dogodek, pravi list, je zelo značilen. Predvsem bomo papežev sestanek z italijanskim vladarskim parom jasno demonstriral vse tiste nepremišljene vesti s pretiranimi komentarji, ki so se razširili o dozdnevni nesoglasjih med Vatikanom in Kvirinalom. Razumljivo je, da ni šlo v preteklosti vse gladko, toda očitno je, da so danes vse bariere odstranjene in da je zblizanje tudi v bodočnosti zagotovljeno. Dalej pomeni naša slovesnost nov datum v zgodovini razmerja med italijansko državo in katoliškim krščanstvom.

Protikomunistična akcija Italije in Vatikana

Vatikan bo pomagal italijanski vladi v borbi proti komunizmu tudi na Balkanu — V Berlinu zatrjujejo, da komunistične nevarnosti sploh ni

Vatikan, 28. dec. i. Dopolnjenosti agencije »United Press« doznava z merodajne strani, da sta se italijanska vlada in sv. stolica zedinili, da izvedeta vzporedno akcijo za mir in proti komunizmu.

V vatikanskih krogih naglašajo, da ima ta poraz več sličnosti z nekakim gentilem-egrementom, nego s kakim definitivnim paktom. Zmisel tega sporazuma je v prvi vrsti ta, da se napravi podlaga za izmenno misli glede možnosti za zaključitev miru. Tako bo italijanski tisk z vsemi sredstvi na razpolago sv. stolici za čim večje širjenje papeževske mirovne ponudbe. Na drugi strani pa bo cerkev po vsem svetu s lece širila mirovne poudolge, ki jih bo širila italijanska vlada.

Glede borbe, ki je napovedana proti komunizmu, se iz povsem zanesljivih virov doznava, da sta sv. stolica in italijanska vlada v tem pogledu popolnoma soglasni in bo vsaka stran vodila borbo z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Doznava, da je sv. stolica italijanski vladi tudi obljubila, da bo z njo v borbi proti komunizmu na Balkanu.

Berlin, 28. dec. p. Glede na trditve, da sta se Vatikan in italijanska vlada sporazumeli o soglasnem postopku proti komunistični nevarnosti, izjavljajo v dobro poučeni nemški krogih, da komunistična nevarnost sploh ne obstoja in zato ni nobenega razloga, da bi Nemčija zavzela kakor stališče glede na to vprašanje.

Gospodarsko življenje v Ljubljani

Še nekaj zanimivih podatkov iz statističnega letopisa mesta Ljubljane

Ljubljana, 22. decembra
Slika razvoja gospodarskega življenja v Ljubljani nam nudijo precej dobro statistični podatki v »Statističnem letopisu mesta Ljubljane« za lani. Šal niso še zbrani podatki o obratnem kapitalu gospodarskih podjetij in o njihovem denarnem prometu.

3781 OBRATNIH IN INDUSTRIJSKIH OBRATOV

Splošen pregled obratnih in industrijskih obratov nam pove, da je v Ljubljani 366 prostih, 1836 rokodelskih in 485 dovolilnih obrti, 104 tovarne, 44 javnih trgovskih in komanditnih družb, 56 delniških družb, 110 družb z omejeno sivezo in 21 zadrug kot lastnikov teh obratov. Vseh industrijskih in obrtnih obratov je 2781. Last so pa razen naštetih družb in zadrug še 2515 posameznikov (1961 moških in 554 žensk) in 35 pravnih oseb.

1783 TRGOVINSKIH OBRATOV

Precej visoko je tudi število trgovinskih obratov. Vseh je 1783. Med proste obrti jih spada 1632 in med dovolilne 155. V rokah so 1482 podjetnikov (893 moških in 589 žensk), 13 pravnih oseb, 64 javnih trgovskih in komanditnih družb, 59 delniških družb, 187 družb z omejeno sivezo in 33 zadrug. Največ trgovinskih obratov spada v živilsko stroko, in sicer jih je 847. V tej stroki pa je največ trgovin z mesnim blagom, 385, in z delničnimi pridelki, 225. Mlekarna je v Ljubljani 75, branjarij 54, meso in ribe prodaja 22 podjetij itd.

VPISI IN IZBRISI OBRATOV

Ce vzamemo za presojo, kako dolgo je trajala kriza v Ljubljani, število vpisov in izbrisov obratnih in trgovinskih obratov, moramo omeniti, da se je začela konjunktura predlanskim. L. 1935 je bilo vpisanih 130 obratov, izbrisanih pa 161, torej 31 več. Se slabše razmerje med vpisanimi in izbrisanimi podjetji je bilo l. 1936 — 161 : 241, to se pravi, da je prenehalo obratovati 80 obratov več kakor je bilo vpisanih novih. Predlanskim je pa bilo vpisanih 223 obratov in 134 izbrisanih; lani 194 vpisanih in 120 izbrisanih.

Podobno je bilo število gibanje trgovinskih obratov: l. 1935 je bilo 100 vpisov in 210 izbrisov; l. 1936 je bilo odprtih 164 obratov in 155 zaprtih, l. 1937 je bilo vpisanih 162 obratov in 91 izbrisanih, lani jih

je pa bilo prijavljenih 146 in 41 odjavljenih.

TUJSKI PROMET V LJUBLJANI

Tujski promet v Ljubljani ne narašča. Pri tem je sicer treba upoštevati, da tujski promet pri nas zavisi v veliki meri od vedljivih prireditev, ki privabljajo množice s podeželja, n. pr. od zletov, kongresov, festivalov itd. Pravih tujcev se v Ljubljani ne mudi nikdar mnogo in v tem pogledu Ljubljana še ni tujsko prometno mesto. Če se osramo predvsem na število nočnin, ki so edino pravi kriterij za donosnost tujkega prometa, spredvidimo, da je tujski promet v Ljubljani zadnja leta nazadoval. Lani je bilo 90.408 nočnin, predlanskim 96.596, 1936 105.019, l. 1935 151.557, l. 1934 (kriza) 138.598, l. 1933 pa je bil dosežen rekord v število nočnin, saj je bilo 280.972 nočnin. To gre nedvomno na račun vedljivih prireditev, saj je v tistem letu prenočevalo v Ljubljani v hotelih in drugih gostinskih prenočiščih 57.070 gostov iz naše države (lani samo 35.270) in tudi gostov iz Čehoslovaške je bilo mnogo, 7.025 (lani 1702). Domačin in tujih gostov je bilo tedaj v Ljubljani 75.828 (lani 52.572). Kako velike so razlike v tujem prometu v Ljubljani med posameznimi leti, spredvidimo že po tem, da je bilo l. 1932 le 106.942 nočnin in l. 1931 139.150.

TRAMVAJSKI PROMET

Za razvoj gospodarskega življenja v Ljubljani je pomemben kolikor toliko tramvajski promet. Cestna železnica v Ljubljani se je začela izpopolnjevati šele v zadnjem desetletju in promet je odvisen od njenega omrežja ter zvoznega parka; l. 1930 je znašala dolžina eksploatacijske tramvajske mreže samo 5200 m in v prometu je bilo samo 14 vozov s 108 sedeži in stojišči. K temu je treba priložiti še prikladne vozove, ki so imeli prostora za 36 potnikov, lani je pa bilo tramvajsko omrežje že 17.067 m dolgo, v prometu je bilo 30 motornih vozov in 8 priklonih voz. V motornih vozovih je bilo prostora za 928 potnikov, v priklonih pa 169. Lani so bili prevoženi 7 mil. 601.443 potniki (l. 1929 2.860.020 in l. 1930 3.173.760). Lani so znašali dohodki 8 mil. 494.201 din, l. 1929 2.800.223 din in l. 1930 4.077.136 din. Predlanskim so dohodki tudi že presegali 8 milijonov (8.051.691 din).

Vaška kovnica denarja na Dolenjskem

Pred novotim kim sodiščem obsojeni ponarejalci denarja

Novo mesto, 26. decembra.
Nedavno je bila v Novem mestu pred sodiščem trojice zanimiva razprava. Vsačni, med njimi tudi ženska, so bili obdolženi ponarejanja denarja.

Ponarejevalcem so prišli na sled spomlad, in sicer predvsem po zaslugi nekega trgovca v Kostanjevici. Trgovec je našel med drobljem svojega likupička ponarejen dvodinarski kovanec, zato je postal pozoren na denar. Ko je aprila prišla k njemu v trgovino devetletna solarka iz Dolenjske Prekopa kupovat pomaranče s ponarejenim kovancem, je zvalil iz nje priznanje, kdo ji je dal denar. Povedala je, da jo je posilala po pomaranče 59letna kotarica Zora Nemčič. Trgovec je poslal k nji otrokine, ki so napravili preiskavo ter bili precej presenečeni, saj so našli cementni model za viltanje kovancev in celo vrsto drugih priprav za ponarejanje denarja. Sin kotarice Nemčičeve Andrej, star 29 let, je priznal, da je skupno s štiri leta starejšim Jožetom Gostetom, delavcem, ponarejal kovanec. Pomagala jima je pa tudi 29letna Jožeta Krašovec iz vasi Drame. Povedal je, da sta naredila 60 kovancev, da jih je on dobil samo 6, druge si je pa odbral Gostet ter jih odnesel svojemu dekletu, Krašovec. »Kovnica« denarja je bila pri Gostetu v Dolenjski Prekopi. Neverjetna se je zdel Nemčičeva izpoved, da zna denar ponarejati in izdelovati modele Krašovec. Pri preiskavi na domu Krašovec je bil pa izkazalo, da je dekle imelo v rosnici precej besede v vaški kovnici denarja. Našli so več mavčnih modelov in tri lesene, ponovno za toplotne kovin, razne kovine, predvsem baker.

Goste je imel že nekaj izkušenj v ponarejanju denarja. Ko je bil prejše čase zaposlen na Dobravi pri nekem sodavčarju, je bil obsojen skupno s Francetom Vrhovškom zaradi ponarejanja kovancev po 10 in 20 din. Goste je izpovedal, da je najprej videl modele za ponarejanje kovancev pri Vrhovšku. Ti modeli mu niso šli več iz glave in zato je tudi skupno s Krašovec izdelal cementni model za viltanje dvodinarskih kovancev. Povedal je, da je v začetku skušal izdelati sam model, a se

mu je zdelo. Na njegovo prigovarjanje je to modelarstvo prevzela Krašovec, ki je bila spretnostna in je izdelala precej posrečen model. Goste je trdil, da je ta model prodal Jožetu Hočevanju na Drami za 200 din, češ da se je tudi Hočevan zanimal za ponarejanje kovancev. Toda Hočevan je model vrnil čez nekaj dni po kupčiji in zahteval denar nazaj. Dejal je, da model ni dober. Goste ni hotel vrniti denarja.

Nemčičeva se je izgovarjala, da je lani model, ki ga je kupil Hočevan, pozneje Goste izročil njenemu sinu Andreju, a ponarejeni denar, samo štiri kovanec, je poslal doma na smetišču, kamor jih je zbral Andrej, ki jih je prinesel od Gosteta. Goste je v svojem zagovoru tajil, da bi v družbi z Nemčičem in Krašovec ponarejal denar. Priznal je samo, da je skušal narediti model, kar se mu ni posrečilo. Zato je naročil Krašovec, naj naredi model ona. Ko je bil narejen, da je prodal Hočevanju. Ko mu ga je Hočevan vrnil, ga je na ponovno prigovarjanje izročil Nemčiču. Nemčič je na sodišču prekal, kar je priznal orožnikom, in začel valiti krivdo le na Gosteta. Izgovarjal se je, da mu je Goste izročil model in mu dal šest kovancev za vzorec, češ takšne moraš delati. Toda on je model razbil, kovanec pa vrnil na smetišče, kjer jih je pozneje našla njegova mati.

Pozneje se je izkazalo, da je Nemčičev zagovor prikojen po dogovoru z materjo. Mati mu je vtihovala v spore okrajnega sodišča v Kostanjevici pismo, Nemčič je pisal iz konstantjevskih zaprov Krašovec, naj bi tudi ona zvalila krivdo na Gosteta. To pismo je pa bilo hkrati dokaz, da so kovanec ponarejali vsi, in sicer sporazumno. Krašovec se je izgovarjala, da je napravila model iz strahu pred Nemčičem, češ da ji je celo grozil, da jo bo sicer ustrelil. V svojem zagovoru je pa bila nedoučena. Le Goste je vztrajal tudi na glavni razpravi pri prvotnih izpovedih. Zanimivo je, da se je moral Andrej Nemčič ob tej priliki zagovarjati tudi zaradi tatvin petih kolic. Toda tatvine je ves čas razprave odločno tajil.

Najhuja kaznen je doletela Nemčiča; bil je obsojen na podrgo leto strogega zapora, medtem ko je bil Goste le na deset mesev. Krašovec je na pol leta in Nemčičeva mati na štiri mese. Hočevan je bil oproščen. Obtoženci se niso pritožili, pač pa je zastopnik obtožbe pritril priziv.

Iz Celja

—c Božična likovna razstava celjskih slikarjev go. Vere Fišer - Pristavšove ter gg. Alberta Sirka, Cvetka Ščuke, Miroslava Modica in Karla Mehleta, ki je bila zaključena na štefanovo, je dosegla rekorden uspeh. Obiskalo jo je 1300 odraslih in okrog 1400 dijakov. Izmed 80 razstavljenih del jih je bilo prodanih 32. Te številke delajo Celju vse čast in dajejo celjski javnosti najlepše spričevalo.

—c Tekstilna tovarna »Metkna« v Celju, last g. Henrika Weinbergerja, je poklonila mestni občini celjski za obdaritev revešev 3000 din v gotovini in 800 metrov ramega blaga. Za ta velkodušni dar izreka mestna občina v lastnem in v imenu obdarovanih darovalci iskreno zahvalo.

—c Umrla je na štefanovo na Zgornji Hudičji pri Celju 77letna proučiteljica Ana Klančnikova. — Na šlomškem trgu st. 7 je umrla v sredo Vera Vanovškova, hčerka koferja pri mestnem avtomobilnem podjetju.

—c 20 cm snega je zapadlo v sredo v Celju in okolici, zlast novega snega na hrih-kih okrog Celja pa je debela okrog 30 cm. Smučarji bodo prišli sedaj tudi v celjski okoliščini na svoj smuč.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 28. decembra katoliški Nedeljni otroci

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Modica: Gospe Judite
Kino Sloga: Ljubecan mladega Hardyja
Kino Union: Edvard VII. in njegova doba
DEŠERNE LEKARNE
Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevan, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zalogška cesta.

Od pod sira

Lastništvo nekega podjetja je ugodilo prošnji svojih uslužbencev in jim primaknilo k plačam redne mesečne doklade za otroke. Kdor ima tedensko plačo izpod 400 din, dobi za vsakega neprekripljenega otroka mesečno 75 din. Kdor ima tedensko plačo nad 400 din, ne dobi za prvega otroka nič, za vsakega nadaljnjega pa 75 din mesečno. Kdor ima pa nad 1000 din tedenske plače, ne dobi doklade za nobenega otroka, čeprav jih ima 10 ali 15. Doklade za otroke so dobili uslužbenci že pred božičnimi prazniki in dobivali jih bodo vsak mesec, zaenkrat do decembra 1940.

To je sicer lepo presenečenje za božičnico, to so rodbinske doklade. Ta lepa gesta je med uslužbenci naletela na hvaležen odmev. Prav bi bilo, da jo posnamejo tudi druga podjetja, kajti časi so hudi in življenjske razmere komaj znosne.

Lepo je to, res lepo, in kar je lepo, ni grdo, vendar bi pa radi vedeli, kaj in koliko morejo kupiti stari svojemu otroku za 75 din mesečno, če jih sploh dobe, teh lepih, presenečenja polnih 75 din.

Lepa božičnica viškega Sokola

Viš, 27. decembra.

Kakor prejšnja leta, je tudi letos priredil viški Sokol svoji decel in naraščajo božičnico, ki je na njej obdaroval najrevnejše z obliko, perilom, obutvijo in jestvinami. Sokolska dvorana je bila na štefanovo polna sokolske mladine in njenih prijateljev, ki so z zanimanjem motrili lep in pester program božičnice. Vsa množica je za uvod zapela »Le naprej brez miru...«, potem pa so sledile po vrsti telovadne točke, pevške točke in deklaracije, ki jih je izvajala sokolska mladina. Vse točke so bile pravi dobro pripravljene in so navzočnim nagradili nastopajoče s toplim odobravanjem. Posebno so ugajale proste vaje deklev in deklic. Ko se je zmrčilo, smo priglali svetilce na božičnem drevescu, vsa mladina pa je zapela božično »Sveta noč, blažena noč...«. Mladino je zatem nagovoril starosta br. Pavle Borštnik, ki čestital zadovoljne praznike in poudaril, naj bo plemenitim darovalcem hvaležna za darila, ki jih bo sprejela kot priznanje za marljivo delovanje v sokolski telovadnici. Brat starosta se je zahvalil vsem bratom in sestram, ki so zbrali tako lepa darila, posebno pa se vsem plemenitim darovalcem, ki so pokazali toliko socialnega čuta za našo mladino. Po nagovoru brata staroste je bila razdelitev daril in so prejeli vsi lepa in koristna darila, predvsem obleko, perilo, čevlje in jestvine. Vsakdo pa je prejel zavojček peciva, svinčnice, zvezke in mladinske knjige. Po obdaritvi je bila vsa mladina pogoščena s čajem in pecivom, nakar je bila v dvorani prijetna mladinska zabava.

Božičnica našega Sokola je dosegla velik uspeh in smo prepričani, da bomo tudi drugo leto obdarovali svojo mladino še z lepšimi darili. Uprava Sokola izreka ponovno vsem, ki so na kateri koli način pripomogli do tako lepega uspeha svojo bratstvo in iskreno zahvalo. —at.

Reorganizacija posredovanja dela

Ljubljana, 28. decembra
Z naredbo ministra socialne politike in narodnega zdravja se ukine centralni odbor za posredovanje dela v Beogradu in njegovi posli se prenese na glavne uprave v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Naredba določa med drugim, da se ustanove s 1. januarjem 1940 v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani glavne uprave za posredovanje dela. V delokrog glavnih uprav spadajo vsi posli osrednje uprave za njihovo področje. Na delu glavne uprave je upravni, ki ga imenuje ban in vrst strokovnih državnih uradnikov ali iz vrst strokovnih banovine s fakultetno izobrazbo. V Beogradu imenuje glavno upravo ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja. Samoupravni organi glavnih uprav so glavni odbori izvršni odbor glavnega odbora je predsedstvo glavnega odbora. V delokrog glavnega odbora spadajo vsi posli iz delokroga centralnega odbora za določeno področje, v delokrog predsedstva pa vsi posli iz območja predsedstva centralnega odbora za določeno področje.

Od 1. januarja 1940, bodo dostavljali pristojni glavni uradi botzarn dela neposredno davek za Borze dela po odčitku 5% za manipulacijske stroške pobiranja, ki ostanejo osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, dalje od ostalega zneska 7%, ki jih dobe glavne uprave za posredovanje dela in končno od ostalega denarja 3%, ki jih izroči SUZOR osrednji uravi za posredovanje dela v Beogradu. Glavni uravi v Ljubljani bo izročal ta denar Okrožni urad v Ljubljani, javni borzi dela v Ljubljani tudi Okrožni urad. Za kritje stroškov in vzdrževanje glavnih uprav za prvih 6 mesecev l. 1940 bo nakazala osrednja uprava na račun splošnega rezervnega fonda glavni uravi v Beogradu 400.000 v Zagrebu 300.000, v Ljubljani pa 100.000 din. Naredba je še stopila v veljavo.

Slovaški poslanik v Moskvi

Moskva, 28. dec. AA. (Havas). Slovaški poslanik Tiso se je nastanil v postopku bivanja španskega poslanstva, ki je že delj časa zaprt.

Borzna poročila

Carib, 28. dec. Beograd 10, Pariz 9.9675, London 17.59, New York 445.75, Bruselj 74.75, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 108.12, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.05, Sofija 8.30, Bukarešta 86.00.

Mraz je pritisnil kakor lani o božiču

Na ljubljanskem letališču je bilo davi —25,5° — Snega smo imeli osorej več — Ali bo mraz kmalu popustil?

Ljubljana, 28. decembra. Včeraj se je začela prašiti smučarska mana izpod neba, kakor da bo snežilo vsaj nekaj dni. Postalo je toplejše in bali smo se, da bomo dobili običajno brozgo. Toda burja je začela prevladovati nad jugom in proti večeru je postalo tako hladno, da ni moglo niti več snežiti. Ponoči se je zjasnilo in davi je pritisnil sibirski mraz — kakor pravimo pri nas, ko pomrznejo luže. V resnici pa je bilo davi precej mrzlo in ker je nastopil mraz tako nenadno, nas je še tem bolj zeblo.

Zanimivo je primerjati vreme lani osorej s sedanjim. Lani je namreč prav tako o božiču začel močno pritisniti mraz in zato so nekateri napovedovali zelo ostro zimo. Vendar stare izkušnje kažejo, da mraz, ki se začne o božiču, navadno popusti po novem letu. Resnejši je pa mraz, ki začne pritisniti po novem letu, ker se lahko stopnjuje po več tednov kakor se je

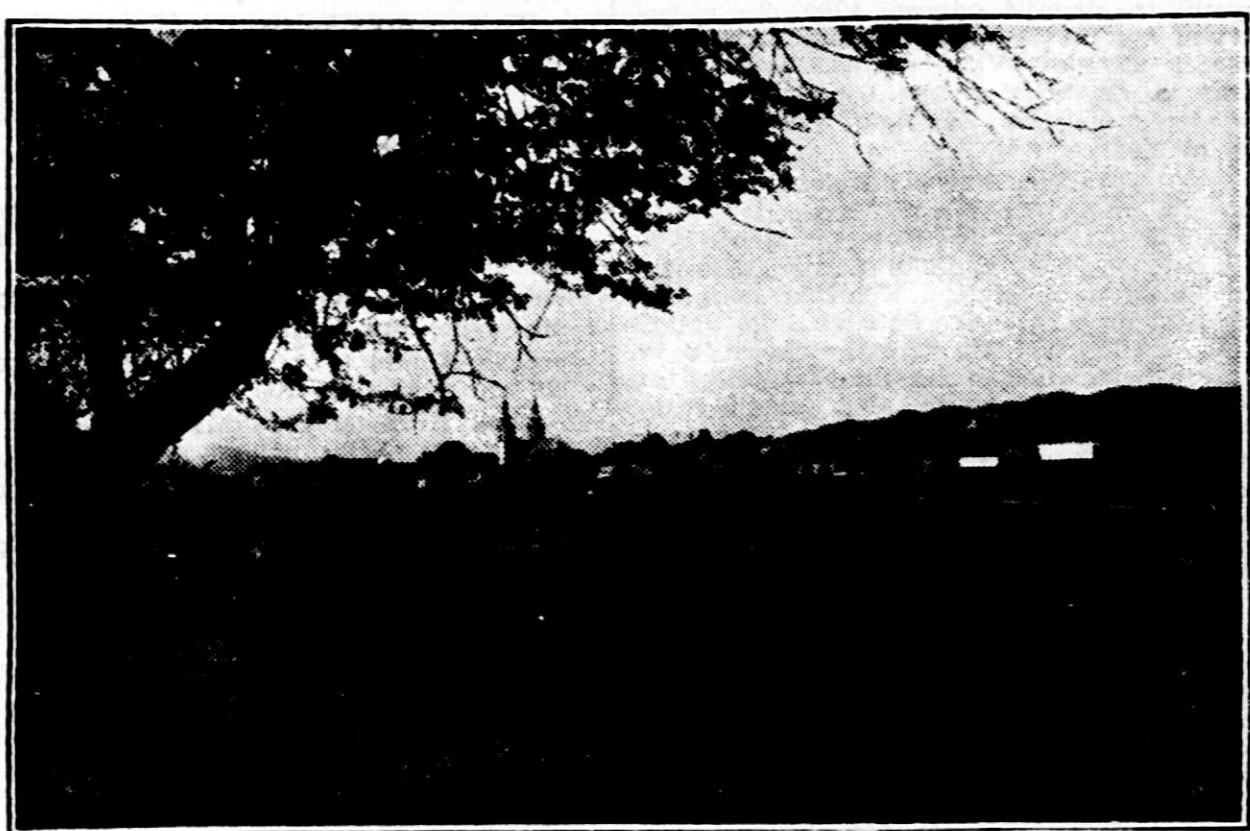
n pr. l. 1929.

Lani je mraz začel pritisniti šele med prazniki. 24. decembra je znašala najnižja temperatura samo —12°. Med prazniki se je mraz naglo stopnjeval in 27. decembra se je v nekaterih krajih ohladilo celo do —25°, najbolj v Sloveniji in severni Hrvatski. V vzhodnih in južnih pokrajinah države je mraz popustil in je močno snežilo. Sneg je začel občutno ovirati promet in vlaki so vozili z velikimi zamudami, a avtomobilski promet je bil tu in tam celo ustavljen. 27. decembra je znašala najnižja temperatura na ljubljanskem letališču —25,5°, na Kongresnem trgu pa —18°. Bilo je torej še hladnejše kakor danes. Vendar tudi današnji mraz ni bil tako mil. Davi ob 7. so na meteorološki postaji namerili —12,9° mraza. Sredi mesta je vselej ob takšnih prilikah nekoliko toplejše. Na periferiji je bilo precej hladnejše, po —15 do —18°, na letališču pa celo —21,4°.

Marsikoga zanima, če bo mraz še držal. Lani je 28. decembra že začel popuščati, vendar je bilo še približno prav tako mrzlo kakor danes —13,8°, a prihodnji dan je zopet postalo malo hladnejše (—17,8°). 30. decembra je znašala temperatura samo še —9,2°, snežna plast pa je bila 23,5 cm debela. Snega smo torej imeli lani osorej znatno več. 31. decembra je znašala temperatura —6,4°. Mraz je torej proti koncu leta postopno popuščal, vendar je čez novo leto še držal ter je znašala temperatura 2. januarja —9,5°. Prihodnji dan, 3. januarja pa je mraz povsem popustil: temperatura je znašala 0,9°. Dobili smo strahovito brozgo. V Ljubljani so bile nekatere ceste nekaj časa celo neprehodne. Potem je ostal vse januar sorazmerno toplel in tudi snega nismo dobili več. Težko je reči, ali bo tudi letošnja zima takšna, vendar je verjetno, da ne bo hujša.

Zanimivosti iz moravške fare

Vrhpolje dobe elektriko, Javorštica pa vodovod — Nov gasilski dom na Vrhpolju — Pomanjkanje učnih moči

Moravice, od koder vodi najbolj znana pot na Limbarsko goro

Vrhpolje pri Moravah, 26. decembra. Prav lepa je moravška fara... Res je lepa, pa tudi napredna. Kرانjske deželne elektrarne so napeljavale električni vod do Sp. Javorštica, kjer se je na pobudo domačih krajevnih činiteljev zgradil vodovod. Zajetje studenca leži niže od vasi, rezervoar pa je postavljen nad vasjo. Kamor se bo tlačila voda na električni pogon. Žal se pri tem ni upoštevalo prizadevanja prebivalstva vasi Vrhpolje, ki ima na sredi občinski vodnjak, katerega uporablja le za si. Ob času neviht je skoraj neuporaben, vrhu tega pa obstoja nevarnost, da ljudje, ki uporabljajo to vodo, zbole za kakšno nalezljivo boleznijo. Vedeti je namreč, da gnojilca v Javorščici niso urejena, zato obstaja možnost, da pronicajo gnojilca tudi iz teh gnojilšč do podzemeljskega studenca, katerega voda je zajeta tudi v vaškem vodnjaku na Vrhpolju. V času nalivov je voda v tem vaškem studencu popolnoma gosta in neprijetno dišča. Zato bi bilo prav umestno, da si ta vodnjak ogleda higienski zavod v Ljubljani, ki bi potem prav gotovo podkrepil akcijo, da bi oblasti ne dovolile uporabe te vode iz okuženih vodnjakov, in dal pri njih pobudo za nujno gradnjo boljšega vodnjaka na Vrhpolju. Ako se ne bo priložilo v doglednem času dejansko reševati tega perečega vprašanja, ne bodo izključena razna epidemična obolenja v tej okolici.

Od električnega voda, ki drži na Sp. Javorščici, se bo pričela sedaj napeljavati toka tudi po Vrhpolju. Prvi je sklenil pogodbo župnik g. Jerše Valentin. V tujakih podjetjih cerkvi bo elektrika prvič zasvetila na praznik sv. Treh kraljev. Električna bo tako kasneje tudi napeljana po vasi, česar se kmetje prav posebno veselijo. Električna pa bo napeljana tudi v šolsko poslopje. Naprosamo krajevni šolski odbor, da bi bila elektrika napeljana tudi v stanovanju učiteljske in v razred, kjer se vrše pogostejše je krajevnega šolskega odbora in učiteljskega sveta.

Gasilska četa na Vrhpolju si je letos postavila prav lep gasilski dom, ki je prav lepo povzdignil našo idilično vasico zlasti pa okolico šole. Stoji namreč v neposredni bližini šole. Četa je pri gradbenih moj-

stvih zaprosila za izdelavo stavbnega načrta, končno pa se je odbor odločil za načrt, ki ga je izdelal četni tajnik g. Ivan Perko, šolski upravitelj na Vrhpolju. Prostovoljna gasilska četa je zaradi tega začela v težke gmoletne prilike. Zato bi bilo prav na mestu, da bi banovina naklonila četam, ki grade svoje domove večje d narne podpore.

Na tujakih ljudi školi manjka že od 1. oktobra tretja učna moč. Prizadeti starši naprosamo šolsko oblastvo, da nastavi na šolo prepotrebno učno moč. Šola na Vrhpolju je bila v zadnjih sedmih letih pogosto brez učne moči. Primerilo se je nekdo, da je ni bilo celo dve in pol leta! Razumljivo je, da uspehi na takih šolah ne morejo biti zadovoljivi. Starši pa tudi nismo zadovoljni s pogostim menjavanjem učnih moči, ker vemo, če se učiteljsvo še tako trudi, uspe ne morejo biti popolni. Šolski upravljav g. Perko, ki poučuje dopoldne in popoldne, ne more spriču prezaoplenosti posvetiti vse pozornosti uspešnem napredku šolske mladine, ker je preobremenjen z upraviteljskimi posli pri krajevnem šolskem odboru, kakor tudi s svojim izvenšolskim delom.

Po naši dolini krožijo tudi ponarejeni 50 dinarski kovanci. Ni izključena možnost, da se je v našo dolino preselila nepoštena družba, ki sama ponareja denar, ali pa so ponarejevalci v zvezi le v toliko, da ponarejen denar razpečavajo. Priporočamo ljubljanski policiji, da se zani-ma za zločinske ponarejevalce v naši dolini, sicer se bo njihovo delo še močno razbobotilo na škodo države. Kakor znano, so bili letošnji jesen prijeti štirje ponarejevalci, katere so izsledili naši vrli moravski orožniki. Medtem pa so se pojavili ponarejeni 50 dinarski kovanci, torej gre za novo ponarejanje. Te dni se je peljala ženica s takim kovancem z avtobusom v Ljubljano. Komandir orožniške postaje g. Kralj, ki je bil slučajno navzoč, se je takoj pozanimal za izvor. Ženica se je izgovarjala, da ga je dobila od neke trgovke iz Morav. Zadeva še ni pojasnjena in je podoba, da bo potrebna temeljite preiskave, preden pridejo zločinci v roke pravice.

Stavbna sezona je končana

Kakor lani tudi letos v splošnem ni bila posebno živahna

Ljubljana, 28. dec.

Letošnja stavbna sezona v Ljubljani je bila zelo podobna lansk. V samo podrobno oceno sezone se ob tej priliki ne spuščamo; hotimo opozoriti le na nekatere značilnosti letošnje stavbne delavnosti pri nas.

Lahko bi rekli, da se je letošnja stavbna sezona končala že septembra in ne šele 2. t. m., ko je pritisnil ostrejši mraz. Tudi v tem pogledu je bila letošnja sezona zelo podobna lansk: Jeseni je nastal iz strahu pred vojno skoraj popoln zastoj. S tem seveda ni rečeno, da so nehali delati tudi na stavbiščih, kjer se je delo bližalo koncu. Prenehali niso tudi delati na cestah, kakor se tudi niso ustavila druga začeta javna dela.

Vendar je bil letošnji jesenski zastoj precej občuten. Vedeti morate, da se mnogi zasebniki odločijo za delo navadno jeseni; marsikomu najboljše kaže, da začne

zidati jeseni, ker mu pozimi stavba dobro prezimi ter se presuši, da lahko delo nadaljuje že zgodaj pomladi in je hiša primerna za vsetitev jeseni, če že ne poleti. Hiša sezidana v eni sami sezoni, čeprav začeto delati že zgodaj pomladi, pogosto ni dovolj suha že jeseni. Letos se pa mnogi zasebniki niso mogli odločiti za stavbna dela jeseni. Dovolj je znano, kako neugodno so nemirni časi vplivali na denarni trg. Morda bi kdo zaradi tega pričakoval, da bodo vlagatelji tem bolj vlagali denar v nepremičnine, čim bolj se zanj boje. Vendar se mnogi, ki bi sicer zidali, niso mogli odločiti za stavbne investicije. Bilo je pa sicer nekoliko več zanimanja za parcele in stare hiše.

Denar je zelo občutljiv, zato se ne spuščamo v razpravo, ali je bilo vzemirjenje jeseni povsem upravičeno ali ne. Lahko pa rečemo, da se zdaj nekateri že

kesajo, ker se niso odločili za zidanje v letošnji sezoni.

Od živahnosti stavbne sezone jeseni zavisi v veliki meri prihodnja stavbna sezona. Če je jeseni začeti malo del, je tudi malo nadaljevanja pomladi. Zdi se pa, da bo precej novih del pomladi, ker bodo zidali tudi tisti, ki bi sicer začeli že jeseni — seveda samo, če bo do tedaj nastopilo pomirjenje.

Jeseni je bilo potrebno, da bi ustanove in oblasti z dobrim zgledom izpodbudile ter opogumile zasebnike. Nekaj takšnih primerov je bilo pri nas. Pohvalno je treba n. pr. omeniti stavbno akcijo Pokojniškega zavoda, ki se je odločil za zidanje stanovanjskih hiš v Ljubljani v pozni jeseni. Tedaj je zavladal skoraj popoln zastoj pri nas. Septembra je v normalnih letih skoraj vselej najživahnejša stavbna sezona, letos pa ni upal nihče začeti. Vzemirjenost je vplivala tudi na nekatere stavbne podjetnike, ki so se tedaj celo bali prevzemati večja stavbna dela. To je razumljivo, kajti podjetnik se obveže, da bo delo opravil po določenih posojilih in določenih cenah, v nemirnih časih se pa naglo spreminjajo cene, delavstvo ni zadovoljno z mezdami in težava je celo z nabavo nekaterih gradiv, n. pr. kovin.

Cetudi bi se stavbni gospodarji ne bali nezanesljivih časov zgolj zaradi denarja, so težave že zaradi nestalnih cen gradiv. Vendar se je zadnje mesece izkazalo, da so cene gradiv še precej stalne ter da z gradivom nihče ne spekulira kakor bi n. pr. lahko z življenjskimi potrebščinami.

Stavbna dela pred božičem je ustavil oster mraz. V Ljubljani je zaposlenih le še nekaj delavcev, a ne več pri rednih delih. Zdi se, da pri nas skoraj nobenega predmrzom varnega dela in se zdi, da bo trajal popoln zastoj vsaj do prvih pomladnih mesecev. Bajne ne bodo delali tudi v zaprtih stavbah, ki jih je sicer malo v Ljubljani.

Zanimivo je, da se lani tudi nastopil zastoj jeseni, ko so se ljudje tudi bolj volje. Prav tako kakor lani letošnja stavbna sezona v splošnem ni bila posebno živahna. Letos do septembra je bila stavbna delavnost v Ljubljani približno prav takšna kakor lani.

Tudi na deželi v tej zmi ne bo mnogo dela. Morda bodo delali tu in tam na cestah, če bo vreme ugodno. Na gorenjski cesti zdaj ne morejo nadaljevati dela, odkar je pritisnil mraz. Zemlja je preveč zmrznila, da bi lahko neovirano nadaljevali zemeljska dela. Podjetje bo čakalo do 3. januarja, če se bo vreme sprevrnilo. Če bo po novem letu nastopilo nekoliko toplejše vreme, ki bo omogočilo zemeljska dela, bodo delo nadaljevali.

Povišanje prejemkov železničarjem

Subotice, 27. dec. o. V zvezi z rešitvijo raznih socialnih problemov v prometnem resoru je minister Beslić podal naslednjo izjavo:

S 1. januarjem leta 1940 bodo povečani prejemki vsemu železniškemu osebju za 20 odstotkov, železniškim delavcem pa za 9 odstotkov. Prav tako se bo v najkrajšem času pričela razprava o ureditvi drugih vprašanj socialnega in zdravstvenega značaja v prometnem resoru in sicer za ustvaritev ugodnejšega življenjskega standarda železniških uslužbencev in delavcev, ki izvršujejo zelo težko in naporno službo.

Smuka na Dolenjskem

Novo mesto, 27. decembra. Dolenjska je s svojimi gozdnati mi griči in lepim rodovitnim poljem, belimi cestami in prijaznimi vinskimi gorami en sam raj. Pozimi pa, ko pokrije sneg vse naravo z belo snežno odejo, pride lepota Dolenjske še do posebnega izraza, ki vabi zlasti zimskega sporta željno mladno v svoje narode, da se tu razvedrijo in razigra, naučijo svežega zraka in utrdi zdravje.

Dasi Gorenjska prednjači v svojih gorskih velikanih in mnogimi smučašci, vendar tudi Dolenjska v tem pogledu ne zaostaja. Tudi Dolenjska ima mnogo lepih krajev, ki se odlikujejo z dobrim smučarskim terenom. Poleg že splošno znanega Polzevega pri Višnji gori imajo tudi prijazni Gorjanci več zelo lepih smučaš, posebno pripravnih povsem naravno smučašče pa imajo kočevske Gače nad Črmošnjicami, ki so v zadnjih letih postale stalno vabljale bratov Sokolov smučarjev nove meške sokolske župe, ki tu prireajo svoje župne smučarske vaje in trenirajo za razne smučarske tekme. Gače imajo povsem naraven in idealen smučiški teren, kjer je mogoče gojiti vse vrste smučarskega sporta. Le žal, da so še vse premalo znane in nimajo še toliko obiskovalcev, kakor bi ga zaslužile zaradi svoje prelepe lege in izbornih smučaš.

Res je sicer, da goje poleg Sokolov, ki prirejajo tu smučske tečaje, že tudi Zagrebčani na Gačah zimski sport, vendar bi se gotovo številni smučarjevali zelo pomnožilo, če bi vedeli za ta idealen smučiški teren.

Na Gačah, ki imajo posebno ugodno severno mrzlo lego, zapade v jeseni prvi sneg, ko ga drugod po Dolenjskem še ni, kjer ni in tudi pomladi; zelo kasno izginje. Ko drugod nikjer po Dolenjskem ni bilo snega, so imeli na Gačah izborni smuko z dobrim snegom pršicem. Tudi le-

tos je na Gačah za dober smuk dovolj snega.

Smučarji, ki žele na Gače, dobe v bližnjih Črmošnjicah v restavraciji g. J. Tečauerja zelo udobno in moderno urejeno prenočišče z izvrstno, povsem veličnostno oskrbo in vjudno potrebo. Najprimernejši železniški postaji na Gačah oziroma Črmošnjicah sta Uršna sela od nove meške strani ali Semič od hrvaške strani. Prijatelji zimskega sporta, ki se žele naučiti dolenjske zimske krasote, naj ne zamude ugodne prilike ter pohite na krasno smučišča na dolenjskih Gačah in ne bo jim žal.

Krško dobi moderno tlakovano cesto Dobiti bi pa moralo tudi vodovod, ki je prav tako, če ne še bolj potreben

Krško, 26. decembra.

Zadnji čas smo nekam sumljivo opazovali razne meritve po mestu ter razne komitiste, ki so hodile ogledovat naše mestce. Vse prej smo mislili, da hočejo ti ljudje pri nas, kakor napraviti načrte in proračun za tako potrebno tlakovanje. Cesta je res slaba in smo vedno tožili, naj jo popravi, toda da bi nam jo tlakovali, si niti od daleč nismo upali misliti. Sedaj je zadeva, kakor vse kaže, precej resna in smemo upati, da prihodnje leto res dobimo tlakovano cesto. Seveda če ni to zopet potegavščina.

Cesta bo predvidoma tlakovana od starega kilometra pri odcepu banovinske ceste na Turn in Planino ter bo speljana mimo bolnice skozi mesto do kopalšča v dolžini 2.600 m. V glavnem se bo obdržala že obstoječa trasa z lokalnimi korekturami ob posestvih Marije Zajc (odstranitve ograje), Edvarda Krigerja (odstranitve ograje in ograje pri lesnem skladišču), Maksa Vodopivca (odstranitve zidu), Vilka Pfeiferja (odstranitve lesene vrtno ograje), Franja Šušteršiča (odstranitve hodnika), Ruperta Engelsbergerja (odstranitve ščitnih zidov in premetitev bencinske črpalke), pri farni cerkvi odstranitve vrta in ob posestvu Josipa Lenarčiča odstranitve drevoreda in odraščav. Povsod se bo odkupil tudi svet, da bo cesta po vsej dolžini enako široka in bo ustrezala naraščajočemu prometu. Cestišče bo široko 7,50 m ter bo imelo na vsaki strani 0,75 m širok pločnik. Vse ta svet bo odkupila država, katere last je postala sedaj cesta.

Ker pa kljub vsem tem malim korekturam ne bi mogla biti cesta povsod enako široka, bo morala občina odkupiti nekaj hiš in jih porušiti. Tako bo treba odstraniti Cotarjevo in Kriegerjevo hišo, kateri močno zapirata razgled na prihajajočo vozila preko mosta in dela cesta prav tam velik ovire. Nadalje se bo delno podri-

hlev Lazarinija pred Sokolskim domom, ki bo s tem mnogo pridobil na svoji okolici. Odstranjeni bodo tudi hiši Ivana Radanova in vogal občinske hišalnice. Vendar pa se občina za sedaj brani odkupiti te hiše, ker nima za to potrebnega denarja. Zaradi tega je predvideno, da se bodo dela vršila prvotno le z majhnimi korekturami, ko pa se bodo te hiše odkupile, se bo na teh mestih cesta po načrtu popravila, odnorno dopolnila.

Za tlakovanje pridejo za sedaj le trije srednje težki načini v poštvi, in sicer grobi asfaltni beton v debelini 5 cm, fini asfaltni beton v debelini 5 cm in zaliti makadam s toplim bitumenom po metodi polne penetracije. Najcenejši bi bil paš grobi asfaltni beton, ki stane 63 din za kvadratni meter.

Ker pa namerava občina v kratkem zgraditi tudi vodovod, se bodo morale cesti zanj v primeru, da bi se začelo tlakovanje prej, položiti še pred začetkom del v trase hodnikov. Potrebne odcepe pa bo občina predvidela še pred tlakovanjem ceste s tem, da bo čez cesto v primernih razdaljah položila betonske cevi, skozi katere bi se pozneje položili vodovodni odcepi. Seveda bo treba pred tem urediti tudi vso kanalizacijo, da se ne bo potem zopet takoj razkopavala cesta.

S tlakovanjem ceste skozi mesto bo Krško pridobilo na svoji slikovitosti, in tudi sicer se ga tuji ne bodo izogibali, ko bodo videli, da gre s časom naprej. Toda s tlakovanjem ceste se ne smemo končati. Kaj je z vodovodom? Mesto, ki hoče biti turistično prometno središče Posavja, ne sme biti brez vodovoda. Torej če bomo res dobili tlakovano cesto skozi mesto, napravimo še vodovod. Že leta in leta se vlečejo razni poskusi z izvirji, toda do danes še nismo prišli do stvarnega zaključka.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 28. decembra: Županova Micka. Slavnostna predstava v proslavo 150. letnice prve vpisovitve. Govori univ. prof. in član Akademije g. dr. Kidrič. Petek, 29. decembra: zaprt. Sobota, 30. decembra: Igra s smrtjo. Premiera. Premierski abonma. Nedelja, 31. decembra: ob 15. uri: Zene na Niskavoorju! Ljudska predstava po globoko znanih cenah od 16 din nazdol. Ob 21. uri: Tri komedije. Izven.

Drevi bo v ljubljanski drami slavnostna predstava. Danes 28. t. m. je minilo 150 let, odkar je bila v ljubljanskem Stanovskem gledališču prvič vpisovitvena izvirna slovenska komedija »Županova Micka«, ki jo je napisal naš komediograf Anton Linhart, eden najuglednejših članov znanega in za našo literaturo in kulturo tako pomembnega Zoisovega kroga. Pred začetkom predstave bo govoril uvodno besedo k slavnosti univ. prof. in član Akademije znanoosti in umetnosti v Ljubljani, dr. F. Kidrič, znani literarni zgodovinar. Sodeloval bo tudi operni orkester, ki bo zaigral dve uverturi. Nato bo dramski ansambel v režiji dr. Bratka Krefta vpriporil »Županovo Micko« v originalnem našem jeziku takratnega časa. Na to pomembno slovensko dramsko obletnico opozarjamo vse sloje našega občinstva in vabimo, da v velikem številu poseti »Županovo Micko«. Predstava bo izven abonmaja. Veljajo običajne dramske cene.

Opozarjamo na zanimivo premiero Averkove komedije »Igra s smrtjo«. Delo ima tri dejanja in ga je prevedel Rado Pregarc. Igrali bodo: Taldikin — Lipah, Kazancev — Jan. Glibovič — Daneš, Uzičkov — Jerman, Noltin — Presetnik, Harčiki — Bratina, Olga — Gabrijelčičeva, Zojla — Levarjeva, Mina — Vida Juvanova, Arisa — Rakarjeva, Nosač — Vertin. Režija je prof. Šestova. Predstava v soboto bo za premierski abonma.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 28. decembra: zaprt. Petek, 29. decembra: zaprt. Sobota, 30. decembra: Frasquita. Izven. Gostuje Zlata Gjungenac-Gavella. Nedelja, 31. decembra: ob 15. uri: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene od 30 din nazdol. Ob 21. uri: Frasquita. Izven. Gostuje Zlata Gjungenac.

V soboto s večer bosta nastopila v melodiozni Leharjevi opereti »Frasquita« gospa Zlata Gjungenac in g. Žan Franci. Obe glavni partiji sta pisani povsem operno, zato bo nastop teh dveh prominentnih opernih pevcev gotovo zainteresiral najširše občinstvo. Poleg njemu bosta nastopila v novih veselih vlogah naša priljubljena komika Bojan Peček in Modest Sanci, torej bo tudi za smeh najlepše poskrbljeno. Vpripriporitve pripravila kot režiser g. Golovin, dirigiral pa bo Niko Štrifot.

Na Silvestrovo bomo imeli v operi kar dve dobri operetni predstavi. Popoldne bo na vrsti neprekosljiva Benatzkega opereta »Pri belem konjčku« z Županom, Modestom Sancanom, Pečkom, Bel. Sanciinom, Poličevom, Barbičevom in Japljevom, s večer pa se bo prvič ponovila Leharjeva opereta »Frasquita« z gospo Gjungenacovo in Franciom. Na Novega leta bomo popoldne poslušali domačo opero Foersterjevega »Gorenjskega slavčaka«, v katerem so se zlasti uveljavili: Ribičeva, France Anžlovar, Župan in Modest Sanci, s večer pa bo druga repriza prekrasne d'Albertove »Nižave«, v kateri je kot režiser debutiral Emil Frelih, nastopajo pa Barčičeva, Marčec in Janko. Dirigent dr. Švara.

Abonenti reda Sreda in Četrtek v tem tednu ne bodo imeli predstave, in to zaradi številnih predstav o praznikih in za nova dela potrebnih skušenj.

Seznam najdenih predmetov, objavljenih upravi policije v Ljubljani v oktobru: 30 din, 500 din, mala srebrna zapetna ura z oklim usnjatim trakom, srebrna cigaretna doza, ženska ročna temnorjava usnjena torbica z denarnico s 6,25 ter različnimi drugimi predmeti, mala usnjata rjava denarnica z vsebino 11 din, mala usnjata denarnica z vsebino 103 din, zapetnica iz rumene kovine z modrimi kamni, črna listnica z raznimi dokumenti na ime štangelj Anton, možki klobuk, modra odeja, kos blaga za ruhe, kos blaga za modroce, 3 jope raznih barv, vojaški kovec, ena srajca, 1 spodnje hlače, 2 para nogavice in razne drobne, dalmatinska narodna čepica, zastavni listek številka 9951 na ime Golmajer, črna očala z belimi stekli v črni stali, kratni list, domovinski list, šolsko, navrstveno, zdravniško spričevalo, objava žand. čete v Cupriji, po. trdilo srez, sodišča Brdo in vojaška isprava na ime: Grilj Maks, Evidenčna tablica od koleasa št. 2—3284-I, možka pokromana žepna ura, znanke »Souvise« z rumeno tanko vezilico s podolgovatimi členki, možka žepna duble ura, znanke »Waltman«, dvokrovnica z rimskimi številkami, sabračna knjižica ženskega koleasa št. 553 na ime: Letnar Fani, Videm 15, možka zapetna nildasta ura, znanke Boden-Edenstahl, ženska zapetna ura znanke »Ankar«, št. 821-E, tova. znanke Bhoas z arabskimi številkami, otroški nagrobni spomenik iz sivga marmorja na ime Kunaj Aleksander Benjamin, možka jopica sive barve, mala šatulja iz lepene z vsebino: kos baržuna, 2 tulca sukanca in več gumbov. — Predmeti: najdeni v železniških vozovih: 2 jopici, 2 zavtka z jopci, očala, karton z malenkostmi, otroške gaioše, 2 deška plašča, 11 možkih klobukov, cekar, cekar stare ženske obleke, 5 sportnih čepic, 42 možkih dežnikov, 2 nahrbtnika, nahrbtnik z možko obleko, nahrtnik s suknjičim, 8 aktovk, aktovka z ruzno vsebino, aktovka z orodjem, aktovka z 2 termos steklenicami, aktovka z vrčem, aktovka z delavsko obleko, 2 možka povrtnika, 3 možki suknjiči, 26 damskih dežnikov, zavitek možkega perila, damski plašč, prazen etui za gošči, 3 črpalke za koleasa, mreža s čevlji, zavitek novih nogavic, 5 kosar, kosara s sadjem in kruhom, vreča, vreča stare obleke, baretka, zavitek krp, ročna torbica s 76 din, ročna torbica s 49,50 din, denarnica s 134 din, konjska odeja, delavska obleka, 3 damski klobuki, otroški povrtnik, 2 sekiri, palci, smučarska čepica, volnene rokavice, 2 damske rokavice, ruta, zavitek šolskih potrebščin, 2 prazni pletenki torba z otroško obleko, nova umivalna skleda, paleta, radio-aparat, zavitek, 2 para damskih nogavic, plovo, foto-aparat, 2 možke gaioše, kovec z možko obleko, 2 zavitka možke obleke in ovirki, kovec z drogerijskimi predmeti, knjiga (religiozna), zavitek usnja, možka obleka, podoficijska sablja, 5 komadov obleke, kovec z otroško foto-opravo in čevlji, kovec perila, zavitek umazanega perila, oficirska sablja, pulover, 2 možke hlače, možka srajca, vojaški kovec, zavitek par starih sandal, zaboj jabolk.

OGORCEN MOŽ.

— To je strašno, žena. Že 20 let mi pred božičem vedno dopoveduje, da bi rada imela kožuš.

— Raj mi nisi še nobenega kupil.

— Sed je, vendar je pa to strašno.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

DNEVNE VESTI

— Velike zamude vlakov. Vsi vlaki, ki prihajajo v Ljubljano iz Beograda, pa tudi od drugod, imajo velike zamude, in sicer zaradi zasneženosti proge. Tako je imel prvi vlak, ki naj bi prišel v Ljubljano ponoči ob 1.15, okrog dva uri zamude, dopoldanski beograjski brzec pa celo nad dve uri. Nad 70 minut zamude je imel tudi ekspresni vlak iz Carigrada, Aten in Beograda. Občinstvo se tudi pritožuje, da so vlaki premalo kurjeni. V nočnem brzovlaku, ki je prišel iz Beograda, so potniki naravnost zmrzovali in so morali sedeti v suknjah. Železniška uprava naj take nedostateke odpravi, saj vendar ne gre, da bi se ljudje v taki zimi vozili v nezakurjenih vagonih.

— Promocija. Na zagrebški univerzi so bili promovirani za doktorja filozofije Danilo Viher, za doktorja prava pa Zdenko Stipovšek in Andrej Švalb.

— Diplomirani je bil na zagrebški univerzi za veterinarja Stefan Obal iz Murke Sobote.

— Naša zunanja trgovina novembra. V novembru se je precej povečal izvoz, med tem ko je uvoz ostal v splošnem nespremenjen, zato je bila naša trgovinska bilanca aktivna. Izvozili smo 343.750 ton blaga v vrednosti 623,7 milijona din, po količini pa 6,4 odstotka več kakor lani novembra in po vrednosti za 18,2 odstotka več. Lani novembra je bila naša trgovinska bilanca aktivna za 152 milijonov din, letos je pa 254,4 milijona din. V primeri z izvozom lani novembra se je najbolj povečal izvoz živine, in sicer za 16,7 milijona din (v skupni vrednosti na 205,1 milij. din). Znatno več je bilo izvoženega tudi pšnice, za 27,9 milijona din in lesa za 26,6 mil. din. Zanimivo je tudi, da smo letos izvozili za 29,4 milijona din več suhih sliv (v skupni vrednosti za 44 milijonov) kakor lani. Prenešana, da je bilo izvoženih novembra znatno manj rud in rudnin, in sicer za 10,5 milijona din, bakra pa celo za 36,6 milijona din. Zato ni ne smemo razlagati povečanja izvoza novembra na račun rud in kovin.

— Novi radijski postaji v Skopju in Sarajevu. Za oddajo del nove radijske postaje v Skopju je razpisana licitacija. Stroški so proračunani na 1.130.187 din. Manjšo radijsko postajo bo dobilo tudi Sarajevo. Priprave za oddajo del so že končane.

— Slovenec v Ameriki. V Akronu se je poročila Julija Bolha z Andrejem Vadamom iz Clevelanda. V Ely sta se poročila Jože Polner in Ana Pucelj. V Lake County Home je zadel srčna kap Janeza Vidlerja. Pokojni je bil star 55 let, doma iz Grosuplje. V Clevelandu so umrli Franc Legat, star 35 let, doma iz Lesc, Franc Obljubek, star 45 let, doma s Primorskega, Josipina Fidler, rojena Plešec, stara 70 let, doma iz Ljubnega. Terezija Kavšek, rojena Hauptman, stara 42 let, doma iz St. Vida pri Stični, Marija Česenik, stara 40 let, doma iz Palčega pri St. Petru na Notranjem, Martin Gregorič, star 78 let, doma iz vasi Velike Dule, fara škofjan. V San Franciscu je vlak povozil Margaretto Pešelj. Pokojna je bila stara 76 let, doma iz Jelenje vasi pri Starem trgu na Dolenskem. V Chicagu je umrla Helen Stritar, stara 18 let, rojena v Ameriki. V Denverju je umrla Clara Anzok, doma iz Studence pri Blokah, na famni pri Eveletu je umrla Elma Berbovič, stara 74 let. V Springfieldu je umrla Tekla Ferko, rojena Schalleger, stara 59 let, doma iz Judenburga, v Ford Sm thu je umrla Jože Blatnik, star 66 let, doma iz Jurjevega Klostra pri Celju. V Chicagu je umrla Janez Zakošek, star 66 let, doma iz Krške vasi na Dolenskem, v Milwaukee sta umrla Jože Šeta, star 78 let, doma iz Ziljske doline in Stefan Rauser, star 68 let, doma iz Hermagore na Koroskem. V bližini Clevelanda se je smrtno ponesrečil Franc Terbičan, star 57 let. Postal je žrtev avtomobilske nesreče. V Clevelandu so se poročili Franc Česenj z Emo Kužnič, John Sabat z Justino Kovarčič in Janez Hahjan s Franciško Slapnikovo.

— Blagajnica Pošne hranilnice, podružnice v Ljubljani, bo poslovala za stranke v soboto 30. t. m. zaradi letnega zaključka od 1/8. do 10.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 103 s dne 27. t. m. objavlja naredbo št. 2 o omejitvi prometa s motornimi vozili, pravilnik o ustroju in poslovanju Zveze hranilnic kraljevine Jugoslavije, odločbo o ustanovitvi carinarne I. reda v Celju, odredbo glede uporabe predpisane materiala za napravo električnih napeljav, odločbo o prometu posebnih poštah znamk Društva p. t. z. zvanikov in služiteljev v Beogradu in korist sklada za postavitev društvenega doma v Beogradu, odločbo občne seje državnega sveta: k § 52. zakona o udeležnosti: k t. 1. b. finančnega zakona za l. 1938/39: k čl. 1. in 3. zakona o dobrovoljnih: k § 346. zakona o uradnih in razne objave iz »Službenega lista«.

— Uvoz rize iz Italije. Italija je nam dajala doslej četrtletno 510 vagonov rize. Od tega je odpadlo 80% na neolučen, 20 pa na lučen rize. Za prvo četrtletje novega leta je nam odobrila Italija enako količino rize samo da bodo cene višje. S 1. januarjem se namreč uvede v Italijo nov davek na rize, ki bo znašal 2%.

— Anglija kupuje vedno več našega le. Povpraševanje Angležev po našem mehlem leu je vedno večje. V decembru so Angleži nakupili mnogo našega lea. Angleži namreč ne morejo dobiti mehkega lea iz severnih držav. Angleži plačujejo naš lea vedno precej dražje kakor Nemci.

— Gradnja ceste Split—Sarajevo. Avtomobilsko cesto Split—Sarajevo začne graditi v začetku novega leta. Kredit za prvi odsek znaša 5.300.000 din. Granitne kocke bodo nabavili na otoku Brsknu in v Kom. kjer bodo dolga okrog 235 km in za pot iz Splita v Sarajevo bo rabila avtomobilist 2 uri in pol. Stroški za novo cesto bodo znašali okrog 200.000.000 din in cesta se bo gradila predvidoma pet let.

— Nov grob. Včeraj je umrl v Ljubljani g. Ivan Umnik. Pogreb bo jutri ob 14. iz mrtvaške veže splošne bolnice. Bodi mu lahka zemlja, težko prazdnim svojcem naše iskreno sočutje!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo precej jasno, stalno in mrazno vreme. Včeraj je nekoliko snežilo v Ljubljani, Beogradu in Sarajevu, deževalo pa na V. m. Splitu, Kumburcu in Rabu. Najvišja temperatura je znašala v Kumburu 11, v Splitu in Dubrovniku 10, na Visu 8, na Rabu 7, v Beogradu 3, v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu 1, v Mariboru —2,4. Davi je bil najvišji v Ljubljani 78,5, tem-

peratura je znašala —12,9, na aerodromu —21,4.

— Nesreče. Sreči so pripeljali v bolnico 33letnega sodarskega pomočnika Andreja Kalana iz Zimnice nad škofjo Loko, ki si je na smuku slomil desno nogo. Pri smučanju se je ponesrečil tudi 15letni posestnikov sin Albin Malavašič in Podsmreke pri Dobrovi, ki si je slomil desno nogo v členku. 30letni tesarski pomočnik Vinko Dolar iz Zirov je včeraj neke istakmil okrasno patrono, po kateri je tolkal, da se je vnela. Eksplozija je bila za Dolarja katastrofalna, kajti naboj mu je udaril v glavo in mu popolnoma razmesaril obraz, obenem pa mu odtrgal levo roko v zapestju. V bolnico so pripeljali tudi kurjača v tovarni Medić v Medvodah Franca Kalana, ki ga je na cesti podri neki kolezar, da se je močno pobli po životu.

— Zasedovan sloopa. Tvrdba »Univerzale« v Domalah je prijavila in obtožila bivšega knjigovodjo Ivana Cedilnika, da jo je oteleparil za 185.000 din. Cedilnik, star 40 let in doma iz Rodice, je izginil. Sodišče je izdalo za njim tragiko. Cedilnik je visoke postavbe, podolgovatega snuba obraza, črnih las in nos stalno očala. Kam se je zatekel, orožniki še niso mogli ugotoviti.

— Pobegnil iz zapora. Iz zapora okrogne sodišče v Novem mestu je šel pred prazniki pobegniti 21letni Alojzij Cesar, ki je sedel zaradi tatv in drugih grehov. Cesarju se je najbrže zahotelo za bost med ljudi, zato je preselil panike in pobegnil. Zasedovanec, ki je doma iz okolice Mirne peči in je brez stalnega bivališča, se je zatekel najbrž v kako gorjansko vas ali pa jo je mahnil proti Hrvaški.

— Lovce ustrelili fanta. V nedeljo sta šla lovca Ante Cividini in Grgorjevič iz Karlovca na lov v Ozal. V vasi Preseki ju je srečala skupina fantov, ki so jima leli žugati, češ da morata takoj zapustiti lovišče in odločiti puške. Lovca je spremljal gozdar Nikola Horvat. Mišec, da ga hočejo fantje napasti, je pomeril in ustrelil med nje. Zadel je Janka Videčka, ki je kmalu izdihnil.

— Smrtna nesreča na železnici. Na železniški progi med Vrbovom in Prikrajem na Hrvaškem se je pripetila včeraj smrtna nesreča. Zaviral Ivan Kolarčič iz Zagebja je padel s tovornega vlaka in udaril v glavo v kamen kraj proge, tako da mu je počila lobanja. Nesrečnej je oblezel mrtve.

— Pokojni med pijanimi kmeti. V vasi Vinski pri Brodu je prišlo na štefanovo zvečer do strahovitega pokolja med kmeti. Spril so se zaradi prašiča in kmalu so se zabili kmeti. Na bojišču je oblezel mrtve Ilija Duspere, težko ranjena pa njegova brata Stepan in Pero.

— Pjanec zmaznil v snegu. Iz Bosanske Dubice se je vrčal na štefanovo ponoči Boško Dragešič. Bil je pijan in zajel ga je snežni metel. Oblezel je v snegu in zjutraj so ga našli mrtvega.

— Smrtna nesreča. V vasi Babindol pri Jajcu se je pripetila na štefanovo v hiši kmeta Milana Poprže smrtna nesreča. Desetletni kmetov sinček edinec Jovo se je igral s petrolejko in se polil s petrolejem. Da bi prikril to staršem, je stopil k ognjišču, kjer je hotel obklo posušiti. Petrolej se je pa vnel in plamen so objeli nesrečnega otroka. Dobil je tako težke opekline, da je kmalu v silnih mukah izdihnil.

— V dveh dneh 50 porok. V šibeniku se se poročilo v ponedeljek in torek 50 parov, večinoma iz bližnje okolice.

Iz Ljubljane

—lj Nenadna smrt Alojzija Slaparja. Na sveti večer je nenadoma umrl Slapar Alojzij, policijski podnadzornik v Ljubljani. Zadel ga je kap. Pogreb se je vršil na štefanovo popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnice. Na zadnji poti so ga spremlili mnogi njegovi stanovski tovariši, predstavniki banke in policijske uprave ter velika množica znancev in prijateljev. Pred mrtvaško vežo mu je v slovo zapel policijski pevski zbor pod vodstvom poveljstva g. Slapnarja »Cloveke«, a med potjo je igralo godbeno društvo »Sloga« železnice. Na pokopališču pri Sv. Križu o peval policijskega pevskega zbora zapeli v slovo »Blagor mu« ter »Usliši nase, nakar so padle prve grude zemlje na krsto tako rano preminulega pokojnika. Bodi mu lahka zemlja. Pokojnik zapuša neutožljivo soprogo, hčerko in sina, katerim izrekamo iskreno sočutje.

—lj Zmotila sta se. Včeraj sta se pripeljala v Ljubljano dva belokranjska fanta v lahkih suknjičih in seveda brez zimskih sukenj. Prišla sta naravnost v snežni metel, zato sta izgubila s pokusnjami vina, ki sta ga nameravala prodati v prvo gostilno pri dolenskem kolodvoru. Kasneje pa sta obrala še nekatere druge gostilne v mestu. Pripovedovala sta, da sta naravnost prenešana in razočarana, da imamo v Ljubljani tako vreme. Prvič sneg in pa mraz, ki ga v Beli Krajini ne poznajo. V Metliki na primer so hodili ljudje do sedaj brez suknjičev ali celo golokroti in se grejejo na soncu. Snega letos sploh še niso videli, celo vrhovi Gorjanecv so zeleni. V Beli Krajini je naravnost pomladansko vreme in to izai že poganjajo prve pomladanske cvetke. Tu di tokraj Gorjanecv ni bilo kaj prida snega. Med prazniki je skopnel snega tudi na bližnjih dolenskih gričih, kakor na Catežu, na Primskovem in seveda tudi na Trški gori. Dolenski griči so že cele tedne v soncu.

—lj Danes so prvič zazvonikljali zvončki. Na ljubljanskih ulicah so se davi prvič letošnjo zimo oglašili zvončki na saneli okolčanov, ki vozijo v mesto mleklo in druga živila. Včeraj je vendarle zapadlo toliko snega, da so kmetje lahko že zapregli sani. kajti s vozovi je vožnja otežena, zlasti na stranskih cestah in potih. Sani so vpregli tudi voznički, ki vozijo v mesto drva, zlasti oni z Barja ter iz polhovgrajske doline. Po mestu je vožnja na hitro odičenih ulicah nekoliko težja, vendar pa prijetnejša kakor s težkimi vozovi in tudi živina toliko ne trpi.

—lj Čevljarški pomočniki so svilažnje svojih plač. Dravi bo razprava med Združenjem čevljarških mojstrov in zastopniki organizacije čevljarških pomočnikov za svilažnje mraz. V petek 29. t. m. ob 20. pa bodo imeli čevljarški pomočniki v restavraciji Novi svet sborovanje, na katerem bodo zastopniki poročali o rezultatih pogajanj. Čevljarški delavci so trdno prepričani, da bodo njihovi delodajalci imeli polno razumevanje za ugoditev njihovim zahtevam in da se bo medtem gibanje brez spora končalo. — Splošna delavska shajevanja

sveza Jugoslavije, sekcijski čevljarjev Ljubljana.

—lj Načelnik Ljubljanskega Sokola sporoča vsem svojim članom in prijateljem Sokola, da je na letnem teledovšču v Tivoliju odprto drsalisti. Led je izločen in vabimo na številno udeležbo.

—lj Silvestrovo Ljubljanskega Sokola bo nadvse zabavno. Bogat spored bo razveseljeval vse, da bodo lahko stopili zadovoljnega obraza v novo leto. Ne premišljajte, kje boste dočakali prvi dan novega leta, temveč se odločite že danes, da pridete k Ljubljanskemu Sokolu in vam ne bo žal. Podrobnosti o tej vsakoletni smani prireditvi se objavljajo.

—lj Sokol Ljubljane II priredi Silvestrovo večer v kasni. Spored bo gotovo zadovoljil; sodelujejo priznani umetniki. Planiral bodo tudi prišli na svojo račun, kajti za vse bo dobro prebrskano, da bo ta večer res prijeten. Začetek ob 20. ter prostno vse, da pridejo sarna. Event. rezervirana mesta bomo mogli držati samo do pol 31. ure, na kar posetnike še sedaj opozarjamo. 551—A

—lj Gradnja zaklonišča za naslov predavni ki bo drvi (četrtak 28. decembra) ob 20. uri v predavnični Društvenja jug. inženjerjev in arhitektov, Ljubljana, Kongresni trg I-II (Kazino), na katerem bo pod okriljem Organizacije praktičnih tehnikov predaval g. ing. Damnik Stanko. Predavanje je namenjeno v prvi vrsti praktičnim tehnikom, ker bo obravnavano vprašanje tehničnih izvedb zaklonišča vabljeno: pa so tudi drugi zainteresirani, da se tega udeleže.

Silvestrovanje

v vseh prostorih

restavracije hotela »Slon«

V jedilnici bogato izbran menu.

Po 3. uri znani silvestrov gulas.

—lj Še dva dni —lj Silvester bo tu! Tudi vi boste silvestrovali. Toda kje? Predno se odločite, vam povemo, da bo najprimernejše silvestrovanje v Sokolskem domu v Šiški. Spored je bogat. Kupleti in komne risarske točke Vas bodo spravile v teh resnih časih do dobre volje in pri srčnega smeha. Zato se odločite za šiško in pridite gotovo k nam. 552—A

—lj Zopet se boste nasmejali! V soboto 30. v nedeljo 31. t. m. (na Silvestrovo) in v ponedeljek na novega leta dan ob 20. in četrt v Sentažkobeckem gledališču, pri premieri izvrstne Nušičeve veseligrce »Uježe« spet polno smeha in zabave. Nasmejali se boste Butarjevi kot predsednici »Uježe«, Grgurevičevi kot Arševići, njeni nasprotnici, Lavrič kot profesorji Laziču, Plevelju kot Susiču, možu z otroškimi vozom, Moserju kot zapuščenemu Markoviču in drugim. Pri predstavi sodeluje ves ansambl odra. Kdor se hoče nasmejati, naj poseti predstave. Kupite vstopnice že v predprodaji.

—lj Opozorilo lastnikom motornih vozil. Uprava policije v Ljubljani opozarja lastnike motornih vozil na naredbo št. 2 o omejitvi prometa s motornimi vozili na tekoče pogonsko kurivo, objavljeno v Službenem listu št. 103 dne 27. t. m., in poziva prizadete lastnike, da se v izogib posledic ravnavajo po predpisanih določilih.

—lj Kje bomo najprijetneje dočakali novo leto? se izprašujejo Ljubljancani. Odgovor na vprašanje ni kar nič težaven. V vseh prostorih kavarne »Neboščin« so za svoje goste pripravili prav posebno iznenađenja. V kavarni, ki bo odprta do petih zjutraj, bosta nastopala naš priljubljeni pevec in humorist g. Mirko Jelačin ter znani čarovnik in žongler »Joahim«. G. Mirko Jelačin bo poleg tega poskrbel tudi za prav obširen in zabaven spored v baru, kjer bo govoril kar v sedemnajstih jezikih. Neboščin je bil vedno lokal, v katerem so se gostje zabavali res prisrčno, in takšna bo tudi novoletna neboščinikova zabava. Uprava prosi Ljubljance, ne samo to, da si pravočasno rezervirajo mize, ker sicer ne bodo več našli prostora in bodo prikrajšani za res lep in zabaven silvestrski večer in novoletno jutro. 553—A

—lj Naga umobolna ženska na ulici. Dopoldne so doživeli ljudje na Poljanski cesti in na Vodnikovem trgu razburljiv prizor. Po Poljanski cesti je pritekla na pol oblečena ženska, v samih nogavicah, ki si je tlačala pred prsi samo plašč in hitela proti magistratu. Za njo so hiteli radovedneži.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklicni izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase se priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

OREHOVA JEDRCA

nova, sortiran cvetlični med in medicio doblite najceneje v

MEDARNI

Ljubljana Zidovska ul. 6/487

PRODAMO LEPO VILO

takoj, ali pension na Gorenjskem (eno uro do Radovljice in dve uri peš do Bleda). 11 sob. garaže, gospodarsko poslopje, elektrika in vodovod. — Ponudbe na upravo Sl. Naroda pod šifro »Pension«. 3557

PRAV DOBER PREMOG

280 din tona nudi tvrdka »Kukuriv«, družba z o. z., Tyrševa 31 3552

POHISTVO

si nabavite najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Vsakovrstni stoli, vsa popravila, popliram oprave najceneje. 3551

ZAJAMČENO SVEŽA JAJCA

720 komadov din 730, 1. a suhe alve 10 kg din 57.—, 50 kg din 225.—, jedra 10 kg din 200.—, cel celohi 50 kg din 295.—, francoz vsmna raspoljša G. Drechler, Tuzla. 3553

KIŠEJE
VETALNIK
JUGOGRAFIKA
V PETANAVD 23

OGLEDITE SI ZNAMENITI IN DANES NAJAKTUALNEJSI FILM
Najrazkošnejši francoski film s najpomembnejšimi igralci umetniki! — Gaby Morlay, Pierre Willem, Victor Francen, Jean Galland. — Režija: Marcel L'Herbier.

EDVARD VII. IN NJEGOVA DOBA

Po znamenitem knjižnem delu člana franc. Akademije André-a Mauroisa.
Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri.

KINO UNION, tel. 22-21

GOSPA JUDITA

KINO MATICA, tel. 21-24.
Predstave danes ob 16. 19. in 21. uri.

prekrasna drama v stilu »Dama s kamelijami« naših dni. — Veliki triumf

BETTE DAVIS.

Na splošno željo še danes ob 16., 19. in 21. uri zabavna ljubzenska humoreska — najlepši božični program v filmu v gl. vlogi priljubljeni filmski junak Mickey Rooney. Kino Stoga, tel. 27-30

Ljubezen mladega Hardyja

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

28. decembra 1939

Kranjska gora 810 m: —17, barometer se dviga, jasno, mirno, 2 cm pršica na 25 podlage. Bukovnik: 2 cm pršica na 35 podlage, drsalističe in sankalističe uporabno.
Erjavčeva koča na Vršiču 1515 m: —11, delno oblačno, 10 cm pršica na 50 podlage.
Dovje-Mojstrana 650 m: —15, jasno, 8 cm pršica na 35 podlage.
Jesenice 584 m: —17, barometer se dviga, jasno, mirno, 12 cm pršica na 30 podlage.
Sv. Križ nad Ječenicami 1000 m: —7, jasno, mirno, 12 cm pršica na 30 podlage.
Bled 501 m: —12, barometer se dviga, jasno, mirno, 5 cm pršica na 20 podlage.
Pokljuka 1800 m: —17, jasno, mirno, 15 cm pršica na 80 podlage.
Radovljica 470 m: —17, delno oblačno, mirno, 9 cm pršica na 20 podlage, drsalističe uporabno.
Bobinj-Zlatorog 530 m: —11, delno oblačno, 5 cm pršica na 30 podlage.
Dom na Komni 1520 m: —7, drobno mede, 20 cm pršica na 100 podlage.
Dom na Krvavcu 1700 m: —9, jasno, 15 cm pršica na 60 podlage.
Koča na Veliki planini 1558 m: —0, jasno, 10 cm pršica na 60 podlage.
Kamniška Bistrica 601 m: —8, 10 cm pršica na 20 podlage.
Škofja Loka 350 m: —17, barometer se dviga, jasno, mirno 6 cm pršica na 17 podlage.
Polzevo 620 m: —15, jasno, 10 pršica.
Bloke 900 m: —16, 5 cm snega, pršič.
Sodražica 550 m: —16, 12 cm pršica na 5 podlage.
Senjorjev dom 1522 m: —20, jasno, 10 cm pršica na 25 podlage.
Ribnica na Pohorju 715 m: —17, jasno, mirno, 10 cm pršica na 12 podlage.
Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —16, jasno, mirno, 9 cm pršica na 9 podlage.
Koča na Pesku 1382 m: —15, jasno, mirno, 20 cm pršica na 20 podlage.
Rimski vrlec 530: —17, barometer se dviga, jasno, mirno, 8 cm pršica na 20 podlage.
27. decembra 1939
Logarska dolina 750 m: drobno mede, 10 cm pršica na 25 podlage.

Iz Novega mesta

— Na kletišču g. Josipa Zorca, Stemburja je bila nedavno ukradena klubba »Flankie« slka. Ker je dotični kl. je silko vzal znan ga tem potom pozivamo, da postavi sliko do 31. t. m. na staro mesto! V nasprotnem primeru bo ovađen oblatem!

UMNIK IVAN

Pogreb bo v petek 29. t. m. ob 14. iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 27. decembra 1939.

Žalujoče rodbine: UMNİK, IVANC, BUČAR

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

POZOR!

Kupujem rabljene čevlje in prodajam moške obleke in perilo. Klavžer, Vošnjakova 4. 3296

POI. NOJARMENIK

24 col širok, vertikalni, v dobrem stanju, sposoben takoj za delo, kupimo. Javiti na naslov: Tkaonica Vrba, Kladnica, Banja Luka. 3549

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, romani, novele, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran.

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 6.

Mesečna naročnina samo 10.— dinarjev!

NARODNA

TISKARNA

LJUBLJANA

KNAFLJEVA 6

IZVRŠILJE VSE VRSTE TISKOVIN

REPROMOTE IN NAJFINIJEJE

(Se nadaljuje)

V tajinstveni deželi Dalaj-lame

Tibetancem ne zadostuje blagoslov z roko, oni hočejo blagoslovljajočo roko tudi čutiti na lastni koži

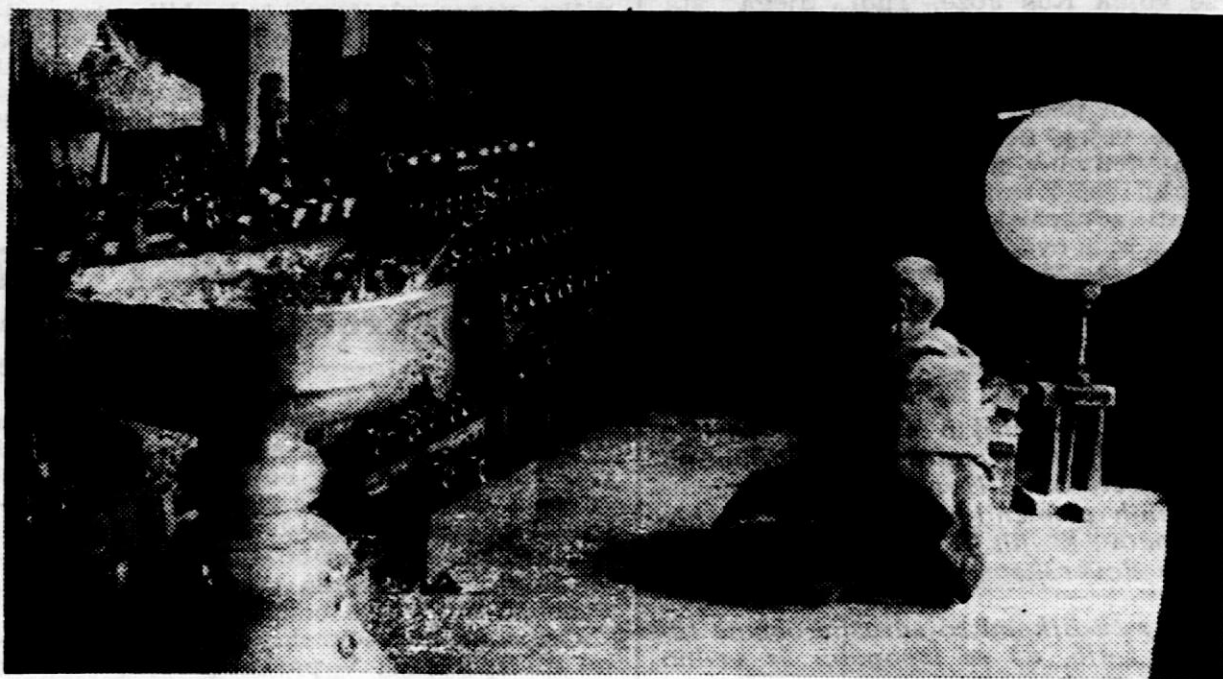
Mongolski deček, ki je bil nedavno po starodavnem obredu proglašen za novorojenega Dalaj lamo, je prispel v svečani procesiji v svojo prestolnico na Potoli nad Lhaso, kjer je prevzel cerkveno in posvetno oblast nad Tibetom. Na griču Potole se je dvigal nekot grad najbolj znamenitega in najbogatejšega tibetskega kralja. Grad je bil zgrajen v VII. stol. kot ponosen znak oblasti nad Tibetom. Ko je za dežela snega, kakor pravijo Tibetanci svoji domovini, vedno bolj podlegala tujemu vplivu je

razlikujemo sekto velike dovršitve od rdečih in žolth čepic. Ustanovitelji sekste žolth čepic so bili učenci slovečega Tsongghapa, ki so ga lamaisti slavili kakor Budho. Zolte čepice se imenujejo tudi tisti, ki so krepkosti naravi, da se razlikujejo od rdečih čepic, ki jim nižje posvečenje in sicer ne prinaša večje časti, zato jim pa dovoljuje piti alkoholne pijače in ženiti se. Člani sekste rdečih čepic se pa ne smejo dotakniti opojnih pijač niti žensk. Zolte čepice so visoka cerkvena hierarhija, ki poišče po smrti obeh poglavarjev lamaizma

del v lamaistična nebesa. Tudi on se do današnjih naših dni neprestano vtelesa. To je opat samosta v Taši Lhumpo, zvan Bogdolama ali Tašilama. Časih si oba cerkvena poglavarja napovesta boj. Tašilama se priznava za duhovnega vladarja. Dalajlami pa prepusti samo civilno upravo, ki je tudi zelo dvomljiva. Srditi boji so prisilili pred leti Tašilama, da je pobegnil iz Tibeta, pa tudi Dalailama je moral nekoč že živeti nekaj časa izven svoje domovine. Deček, proglašen za novega Dalailama, je moral biti prav za prav dvakratno vte-

Dekle iz zapadnega Tibeta

Lama pred oltarjem v samostanu Tihosa

Dalai lame in za eno stopnjo nižjega Tašilame vtelesenje obeh umrlih v dečkih, odgovarjajočih zahtevam starodavnega obreda.

Prvi Dalai lama, ki je zasedel prestol v Tibetu, je bil Lobcang Gayatso. Mongolski osvajač ga je proglašil za kralja Tibeta. Tako se je pričela leta 1650 gradnja fantastičnih gradov in samostanov na hribu nad Lhaso. O lamah in o krasnih poslopih, kjer preživlja, se pripoveduje mnogo pravljic pa tudi sama resničnost Dalai lamovo življenje in zunanost njegovega sedeža ima na sebi nekaj pravičnega. Mar ni pravilica to, kar je prvi Dalai lama zgradil na Potole? Lobcang Gayatso ni bil samo posvetni vladar in najvišji vrhovni pastir Tibeta, temveč tudi novo vtelesenje Cenericigse, vzvišenega bitja mahayanističnega budističnega neba božanstev. Za to bitje se je proglašil sam v Evropi je bilo že v prastarih časih razširjeno mnenje, da časte Tibetanci Dalai-lamo kot znova rojenega Budho. To pa ni točno. Dalailama velja za znova rojenega boga enakega Cenericigsa. Cenericig je imel duševnega očeta Odpagmeda, ki ga je prive-

lešenje — v njem se je znova rodil Dalai lama in Cenericigse. Dobil je naslov visokega zaščitnika in ta naslov je izražal glavno nalogo, ki ga čaka. Toda ta naloga ni zapopadana v posvetni moči, ki se mora zelo pogosto ravnati po željah in grožnjah tujih držav, pa tudi ne v cerkveni upravi, kajti budizem ne pozna v verskih zadevah nobene vrhovne oblasti. Navadno je v očeh Tibetancev največja Dalai lamova moč v božji lastnosti prinašati srečo in zaščito. Brezpravilni Orijent živi pod domom Dalailamovega romarskega blagoslova. Od vseh strani prihajajočim romarjem ne zadostuje blagoslov z roko, kakor ga podeli papež. Vsak tipetiški romar hoče čutiti Dalailamovo roko na svoji koži. Tisti, ki položijo Dalai lama nani ob roki, je posebno počaščen. Pa tudi ena roka ima že dovolj blagoslovne moči. Blagoslov z enim ali dvema prstoma pa v očeh Tibetancev ni mnogo vreden. Kdor bi iskal na Dalai lami znake okultne mistike Tibeta, bi se zelo motil. Dalai lama je prvenstveno nosilec duhovnega simbola. Globoko zagonetost Tibeta najdemo šele pri asketih in puščavnikih.

duhovnika, ki je pobegnil iz prestolnice, ko je bila še v rokah revolucionarjev in je v svojem brolgu zblaznel. O koncu državljanske vojne nima niti pojma.

Cvetna hormona

V skandinavskih državah in sploh na daljnem severu raste rastline, enake našim, samo da zraste, odcveto in usahnejo v enem letu, dočim poznamo pri nas tudi dve-ali celo večletne rastline. Ta presenetljiva razlika se pojasnjuje s tem, da so na severu dolgi dnevi in da gre tam za takozvane dolge rastline potrebujejo za svoj razvoj mnogo dnevnih svetlobe. Primer take rastline je kadulja. Na severu je enoletna, pri nas pa večletna. Zanimivo je, da imamo pri nas nekatere rastline dolgo in kratkodnevne. Tako rastlina je zobnik. Pri kratkodnevem zobniku zadostuje dolgost naših dni, da se razvije in usahne še v istem letu, ko je vzklila. Pri dolgoletnem zobniku se razvijejo v prvem letu samo popki listov, cvetovi in plodovi se pa pojavijo šele v drugem letu.

Naravoslovci so pa dognali, da tudi dolgoletni zobnik razcvete že v prvem letu, če cepimo naj list s popkom iz kratkodnevnega zobnika. To se ne da pojasniti drugače kakor s tem, da prehaja iz cepilnega lista v rastlino hormon, pospešujoč nastanek cvetov. Nekaj podobnega pogosto opazujemo v vrtnarstvu pri nekaterih rastlinskih križanjih. Nekateri križanci pri nas v navadnih razmerah sploh ne razveto in treba jih je razmnoževati vegetativno. Če pa cepimo na nje vejice rastlin, ki pri nas rade cveto, razcveto prav lahko. Najbrž preide v nje cvetni hormon, ki ga sami nimajo. Naravoslovci so doslej ugotovili dva cvetna hormona in jima dali ime florigen in vernalin. Ni se pa posrečilo izločiti ju iz rastlin v taki čisti obliki, da bi se dala dognati njuna kemična sestava in da bi jo lahko izdelovali umetno. Ko se bo posrečilo še to, se bo morda dalo z njima vzpodbujati rastline, da bodo cvele, kakor bomo sami hoteli. To bi bilo seveda za vrtnarstvo velikega pomena, kajti človek bi dobil v roke pripomoček, s katerim bi lahko takorekoč sam po mili volji opravljal delo, ki ga je opravljal zdaj izključno le narava.

Eugen D'Albert: Nižava

Vzgladno prirejena popularna opera je žela popoln uspeh

Ljubljana, 28. decembra

Pred tridesetimi leti sem zopet iskal repertoar za našo opero. Čital sem, da je imel D'Albert s svojo »Nižavo« veliki uspeh v Pragi, a da so mu očitali dolgovoznost. Skladatelj je svojo opero skrpal, in v novi uredbi je zmagala brez oporekanja pravkar na odru dunajske Dvorne opere. Morda bi bila »Nižava« tudi za Ljubljano, morda imamo pevce zanjo, sem premišljal, naročil dva sedeža, in aprila 1909 sem že poslušal »Nižavo« v družbi naše takratne primadone, gospe Lili Nordgart Nemečkove. Bila sva navdušena, predstava odlična, a glavno za naju:

Marta je bila dramatična mezzosopranska partija, kakor ustvarjena za Lili glas, temperamental in močni igralski talent. Tako sem dal opero pripraviti, in že 28. oktobra 1909 smo imeli slovensko premiersko uprizoritev »Nižave«. Zmagala je tudi v Ljubljani, in Marta sta peli za Nordgartovo z velikimi uspehi Režika Thalerjeva in Vilma de Thierryjeva. Nobene nismo pozabili in vseh treh se spominjamo z rahlo melanholijo, ko zdaj iznova poslušamo »Nižavo« z mlado, novoanglizirano dramatsko pevko Bastičev.

Tudi Oskarja Bleja, avtorja velike, znamenite muzikalno kritične knjige o svetovni operi, je pri poslušanju D'Albertove najmočnejše in resnično popularne opere obhajalo isto čustvo: Nalaho špansko barbarian čar melanholije leži na tej glasbi. Melanholija vedrega umetnika, ki se izraža v slikanju občutij, razpoložnosti. Pastirska klarinetna svira v predgriju hrepenet motiva in ponavlja, kar je klicala v močnem a-molu, silno sladko v najtišjem b-molu. Drazestne sanjave melodije plete orkester, visoki e se bliska nad vsem, človeški glas pa zveni hvaležno v to tkanje jutra, ko se dvigajo megle in vzhajajo vedno jasnejše pred našimi očmi gorske krasote močnega Pireneja.

Hrepenenje pastirja Pedra po sreči s sladko, dobro ženo pretrga brutalne pozavne, izražajoče nastop tiranskega gospodarja. Karakteristika dveh mož, hlapca in gospoda, poštenjaka in nasilnega podlega je čisto preprosta, a jasna v par potezah. In tako je vsa ta glasba; nikjer ni pčvešana z vodilnimi motivi, samo spomini se naravno prepletajo, dialogi so postavljeni na tekoče ponavljane figure, kratke fraze prijetno doneh izrazov, ki se zajo do srca, mehke, biserno čiste melodije, polne tuge in sanj.

Italijanska noč je njih, piše Ble. Po njih se spreletajo pobilski luči, burleskni in plesni motivi, premišljeno vnešeni v mrko okolje. Kakor lampiončki v črni temi. Pedrova ljubezen toži v gnjiljivih okretih kakor vprašujoč pogled, poln tesnobe, a romantična divjna zaraze pred nami v njegovi silni povesti v volku. Usoda nesrečne Marte je slikana v strastnem stopnjevanju od upornosti, obupne prošnje za milost do ljubeznj in v silni sočutja vrasle ljubezni, pa do maščevalnosti in zaključne sreče učinkovito in pretresljivo. Posebno lepa je arija Pedra v 2. dej. in sklepna melodija Pedra in Marte, ko odhajata iz nižave zopet na višave.

Dejanje in besedilo Rud. Lotharja (po znani Guimerovi drami, ki smo jo tudi nekdanje uprizorili pod naslovom »V dolin«) sta sestavljena vzgladno, efektivno, dovolj psihološko jasno in za pevce-igralce posebno hvaležno.

V novi uprizoritvi je dokazal režiser Emil Frell, da je resno izkoristil čas svojih režiserskih študij na Dunaju. Ustvaril je kot dovolj rutiniran igravec in celo pesalec v nedavni preteklosti v vsakem pogledu prav zadovoljivo predstavo. Predgrije je postavil

čisto naravno na planino s pastirsko kočjo na višini na levo, pogled na slikovite snežnike v ozadju in gozd s potjo na desni. Imenitno se mu je posrečilo počasno dajenje in prihod zore. Dve dejanji je dal odigrati z notranjosti milina z značilnimi detajli. Ko je bil nasilnik Sebastiano zadavljen, je mrtveca in notranjost milina zakril s tem, da je milin na okrognem odru zavrtel. Zaključni prizori se odigravajo torej za milinom in s pogledom na gorovje. Tako je režiser brutalni kontrast med umorom in radostno srečo strogo ločil. Žal, da je zmagoslavni zaključek prekratek za naš težki in okorni aparat (ki je pri repri klavno odpovedal). V splošnem treba Frellha priznati, da se je kot režiser polno uveljavil.

Kajpak se je storila napaka, da so zapeli dve glavni partiji (Marto in Tommasa) začelnikoma, ki sta kot igralca še komaj diletanta, dočim zahtevata ulogi močnih igravcev in pevcev.

Prav izvrsten Sebastiano je bil Janko, v spevu svež, izrazit, v igri prepričevalen, efekten, tudi po maski in mimiki vzgleden. Izgovorjanje besedila mu je idealno jasno.

A. Orel ima izdaten material, ki mu še nedostaja prožnost in njansiranje in ki ju pač pridobi s šolo in rutino. M. Dolničar kot Moraccio je pevski ustrezal, igralski se še razgiblje.

M. Bastičeva ima velik, zdrav in obsežen glas, je muzikalno vrlo inteligentna, a še plaho visi na dirigentu. Kot Leonora je stala v »Trubadurju« pevski in igralski dosti višje; v svojo drugo, vsekakor se pretežko partijo se mora šele vzvičeti, pretiravanja opustiti in jo podajati zlasti v kretanj in hoji čisto naravno.

M. Polajnjarjeva kot Pepa je bila pevski prav dobra in igralski prijetno naravno živahna. Takisto je zopet povsem ustrezljiva Antonia St. Poličeva in Rosalia N. Španove, dve prav realistični vsaki ženski. Solidno kreacijo je podala z Nuri Iv. Ribičeva, to vztrajno »dekle za vse«.

Odlične v spevu in igri je št. Marček kot Pedro. Ena njegovih povsem ustreznih partij. V igri je naravnost sproščen. Zelo prijeten Nando je naš mariljivi Banovec, ki je vedno na mestu.

Zbor je pel in igral na naše popolno zadovoljstvo, orkester pa je sviral z vidno radostjo. Dirigentu dr. D. Švabi, ki je prinesel vse pred- in medigre očarljivo, posebno priznanje. Ing. Franz in slikar Skružnj, zborovodja Simoniti in garderobarji naj se končno zadovoljejo z našo pavsalno pohvalo. Vencev in šopkov je bilo obilo. Priznam: zaslužili so jih!

Fr. G.

Iz Kranja

Planinska kčca na Poljan pod Storžičem bo vse počitnice oskrbovana. Kdor si želi prijetnega razvedrila v planinah, naj pohiti v to prijetno planinsko kočjo, ki se odlikuje po svoje preprostosti in gostoljubju. Smučarji bodo imeli še posebno veselje; na lepem terenu je odličen sneg.

Deja pri kanalizaciji na Vidovdanjski cesti se kljub slabemu vremenu nadaljuje. Cevi so položene skoro v vsem odseku od Rossove hiše do gimnazije. Od Rossove hiše do Lenarčičeve pa se nadaljuje predelava za modernizacijo ceste, ki jo vrši ista tvrdica kot kanalizacijo. Vendar je zapoznelo le malo delavcev.

Pri krojevalni tečaj za damsko krojenje priredi združenje krojačev in krojačic. Prijave sprejema združenje krojačev in krojačic, Gasilski trg 7, kjer dobijo zainteresirani tudi točneje informacije. Tečaj bo pričel 2. januarja ob 9. uri dopoldne.

Kako dolgo je že morje na zemlji?

Ameriški učenjaki so izračunali, da je morje staro pol do dve in pol milijarde let

Ameriški učenjaki si betijo glave v vprašanju, kako dolgo je že na zemlji morje. Vsi se strinjajo s tem, da je prišla sol v morsko vodo iz rek. Rečna voda vsebuje sicer zelo malo soli, toda reke so velike, mnogo jih je in v morje teko že dolga tisočletja. Tako se je počasi nabralo v morju okrog tri odstotke soli. Že pred sto leti so skušali nekateri učenjaki izračunati starost morja na ta način, koliko soli pride vanj v enem letu. To količino so primerjali z vso soljo v morju, in tako so izračunali, da je trajalo sto milijonov let, preden je postalo morje tako slano, kakor je zdaj.

Ob koncu preteklega stoletja so se nekateri geologi znova lotili teh računov in upoštevali so še druge okolnosti. Prišlo so do spoznanja, da je morje mnogo starejše, da je staro že najmanj 350.000.000 let. Zdjalo se začela s tem problemom ukvarjati profesorja Spencer in Murata z ameriškega zavoda za geološka raziskavanja. Ta dva učenjaka pravita, da je morje še starejše. Trdita, da se učenjaki pri sedanjih računih niso ozirali na to, da je mnogo soli izginilo iz morske vode tako, da se je spojila z glino na dnu morja.

Po daljših poskusih in računih sta prišla ameriška učenjaka do zaključka, da je morje na zemlji že najmanj pol milijarde let. O svojih izsledkih sta predavala nedavno na zborovanju učenjakov, kjer sta

pa naletela na odpor. Nekateri učenjaki hočejo namreč izračunati starost morja po razkroju radioaktivnih prvov. Po tej poti so prišli do zaključka, da je morje staro že najmanj dve in pol milijarde let. To je pa seveda velika razlika in primeri z računi prof. Spencerja in Murata. To razliko pa skuša pojasniti čikaški profesor Bruce, ki pravi, da se je bil ocean pred sto milijoni let že izsušil, potem so se pa vode znova zgrnile in strmile v morje.

Vsak mesec žetev

Noben mesec v letu ne mine, da bi ne imeli kje na svetu žetve. V januarju, ko j pri nas navadno polje pod snegom in ledom in ko narava spi, imajo žetev v Avstraliji, na Nove Zelandiji, v enem delu republike Chile in v nekaterih krajinah Argentine. V februarju se prične žetev v Indiji in Gornjem Egiptu. V marcu dozorijo v Perziji, Mali Aziji, Mehiki ter na otokih Cipru in Kubi. Maj prinese žetev v srednji Aziji, Kitajski, Japonski, Maroku ter severoameriških državah Texasu in Floridi. V juniju je žetev v podunavskih državah, v Grčiji, v južnem delu Rusije, v Italiji, Španiji, Portugalski, južnih krajih Francije in v južnih državah Severne Amerike. V juliju žanjejo v južni Nemčiji,

v severni Franciji, Švici, Rusiji, Angliji in ameriških severnih državah. V avgustu dozorijo žito v Belgiji, na Holandskem, v severni Angliji in pri nas. V septembru žanjejo žito na Škotskem, Švedskem, Norveškem in severnih krajih Rusije. V oktobru se konča žetev na Škotskem. November in december sta meseca žetv v Severni Avstraliji, Peru, južni Afriki in Zadnji Indiji.

Žrtev španske državljanske vojne

V okolici Alcala de Henares, dobrih 50 kilometrov od Madrida, se je pripetilo oni dan nekaj, kar je zbudilo sočutje po vsej Španiji. Dva policista na motociklih sta opazila, da beži pred njima na polje bradat mož, raztrgan in bos. Ker se jima je zdel sumljiv, sta jo ubrala za njim in našla sta ga skritega v jami. Tam je imel na kupu listja skromno ležišče. V jami je živel kakor uboga žival, ki se mora skrivati pred ljudmi. Ker redarja nista mogla spraviti iz njega nabene pametne besede, sta ga odvedla s seboj v Madrid. Čim je pa zaslišal razcapani berač ime Madrid, je jel besneti in klicati, da noče med ročce, ki so ga hoteli ustrediti.

Misalec, da imata pred seboj norca, sta odšla redarja po rešilni voz, da bi ga odpeljala v umobolnico. Puščavnik se je pa upiral tudi potem in ničesar ni hotel slišati o Madridu. Slednjič je potočnil izpod kamna, služečega za vzglavje, rožni venec, češ da hoče z njim na srcu umreti. Spravili so ga v madridsko bolnico, kjer se je v začetku zelo čudil, da ne sliši strel, končno se je pa le pomiril. Govoriti pa še vedno noče. Najbrž gre za bivšega

E. G. Bentley:

„Skok skozi okno“

ROMAN

Kar se tiče otrplosti, če je bil Manderson ubit v borbi ali če je ravnal v nenadnem razburjenju, je lahko njegovo truplo otrpnilo hipoma. Ooverovljenih je več takih primerov, kakor je tale tu. Na drugi strani pa ni nikjer rečeno, da mora otrplost nastopiti prej, nego osem ali deset ur po smrti. Na podlagi smrtnega otrpnenja lahko pošljete na morišče kogarkoli. Edino, kar lahko porečeva k temu, je: Če bi bil ustreljen pozneje, kakor ljudje vstajajo in gredo na delo, bi moral kdo to slišati. In res morava domnevati, da je bil umorjen v trenutku, ko ljudje še niso bili na nogah. Morda ob pol sedmih. Manderson je šel spat ob enajstih. Martin je bil pokonci do pol ene. Če računava, da je potem takoj zaspal, ostane še šest ur in v teh šestih urah je bil zločin storjen. To je precej časa. Toda naj se je zgodilo kakorkoli, rad bi slišal iz vaših ust, zakaj je Manderson, ki je vstajal sicer dokaj pozno, vstal usodnega dne pred pol sedmo in bil že obločen. In zakaj ga niti Martin, niti Bunner ali njegova žena niso slišali? Moral je biti zelo oprezen. Plaziti se je moral kakor mačka. Ali se vam ne zdi vse to zelo čudno?

— Da, — je odgovoril inspektor.
— No torej, — je dejal Trent in vstal, — pustim vas v mislih in p. s. j. m. pogledat v spalnico. Morda

naletim na razjasnitev, če se ozrem po spalnici. Toda — je pripomnil naenkrat, — če bi mi mogli povedati, kako bi mogel obločen človek pozabiti na svoje umetno zobovje, me lahko takoj odpeljete v najbližjo norišnico.

III.

V življenju so trenutki, ko v nas ležeče skrite stvari naenkrat po čudnem naključju prodro v zavest. Kdo ne pozna občutka neomajne gotovosti, da pojde vse gladko, ki se včasih oglasi v nas? To ni mrzlična vera v trenutku nevarnosti, to ni optimistova iluzija, temveč je to nehoteno zaupanje, ki se naglo dvigne kakor ptica od tal, to je zavest, da smo blizu uspeha. General naenkrat ve, da mu prinese ta dan zmago.

Ko je Trent stopal po stopnicah, se mu je zdelo, da se bliža gotovosti. Veriga sumničelj in razlogov je letela skozi glavo. Nekaj tajnih opazovanj seveda zaenkrat ni kazalo uvrstiti v dopustno razjasnitev zločina. Ko je pa stopal po stopnicah, se mu je že zdelo gotovo, da razjasnitev ni več daleč.

Spalnice sta bili na obeh straneh hodnika, pokritega s preprogami in razsvetljenega na koncu po ozkem okencu. Hodnik je bil sporeden z dolgo stranjo hiše in končal se je v pravem kotu, kjer je prehajal v ožji hodnik, vodeč k spalnicam slušničadi. Martinova soba je bila edina izjema. Iz nje se je dalo priti na ozko stopnišče, vodeče gori. Ko je šel Trent mimo Martinove sobe, je pogledal v njo. Bila je temna, snažna sobica. Gredoč gori po stopnicah, je stopal zelo previdno, da bi se njegovi koraki ne

slišali. Vendar so mu pa stopnice pod nogami dokaj glasno škripale. Videl je, da je Mandersonova soba prva desno. Vstopil je takoj. Ključavnica in ključka sta se zapirali normalno. Bila je ozka, dokaj prazna soba. Milijonarjeva toaleta je bila na moč skromna. Vse je bilo tako, kakor je stalo tistega jutra, ko so našli njegovo truplo na travniku. Blaznica in odeja nepostlane postelje sta ležali na nizki postelji in solnce je lilo sem svoje žarke skozi odprto okno. Solnčni žarki so se odbijali od zlatih delov sijajno narejenega zobovja, ležečega v kozarcu vode na mizi kraj postelje. Razen tega je stal na mizi tudi kovinast svečnik. Obleka je ležala razmetana po stoleh. Nekaj drugih predmetov je ležalo v neredu na komodi tako, kakor jih je pustil človek, ki se mu je nekam mudilo. Trent si je vse skrbno ogledal. Ugotovil je, da se stanovalec te sobe ni niti umil, niti obrijl. Dotaknil se je s prstom umetnega zobovja v kozarcu.

Ob pogledu na praznoto in nered v sobici, zaliti s solnčnimi žarki, je postalo Trentu nekam tesno pri srcu. Domisljiva mu je slikala prestrašenega moža, ki se je ob prvi jutranji zarji oblekel, pogledal na vrata, za katerimi je spala njegova žena, in imel v očeh grozo.

Trent je zadržel, zbral je zopet svoje misli okrog sedanjosti in odprl dve omari v steni na obeh straneh postelje. Bili sta polni oblek, ki so bile očitno edino razkošje, kar ga je imel tu speči mož. Tudi čevlji so dokazovali njegovo bogastvo. Tu je stalo izredno mnogo čevljev, skrbno nabitih na ko-

pita in osnaženih, na dveh dolgih polkah ob steni. Toda tam ni bilo nobenih čevljev na zadrgo. Trent, ki se je dobro spoznal na trpežnost usnja, je skrbno pregledal vse čevlje. Manderson je moral imeti dokaj majhno in lepo oblikovano nogo. Njegovi čevlji so bili posebne oblike, ozki, na koncu zaokroženi in zelo izdelani. Očitno so bili vsi istega izvora.

Kar se je pa njegov pogled ustavil na paru lakastih čevljev na gornji polici. Inspektor je že govoril o njih. To so bili čevlji, ki jih je nosil Manderson v noči pred svojo smrtjo. Nasil jih je pogosto in razen tega so bili še nedavno osnaženi. Nekaj na njih je obrnilo nase njegovo pozornost. Sklonil se je nad nje in primerjal svoje odkritje s sosednim parom čevljev, potem jih je pa vzel s police in pregledal zvezo med gornjim delom in podplati. Medtem je začel Trent nehoti žvižgati melodijo, ki bi jo bil Murch takoj spoznal. Večina ljudi, ki se znajo dobro obvladati, ima pri tem več navad. Ljudje, ki jih dobro poznajo, spoznajo po tem, kdaj zaduše v sebi kako razburjenje.

In inspektor je opazil, da je Trent vedno, kadar je našel kakšno sled, žvižgal svojo melodijo. Seveda inspektor ni vedel, da so to prvi takti Mendelssohnove »Pesni brez besed« v A-duru.

Trent je obrnil čevlje, jih izmeril in nekaj časa skrbno ogledoval podplata. Na obeh čevljih je odkril med podplatom in gornjim delom komaj vidne sledove rdečega peska. Trent je postavil čevlje na tla in stopil na hrsto sklenjenih rok k odprtemu oknu.